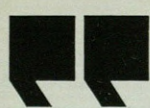

zeruko **ARGIA**

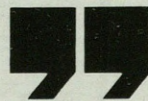
1980-Otsaila 3-XLIII garren urtea 862 zenbakia 60 pezta

fiuuuuuuu!

OPUStarrak huelgaren alde

El Pueblo que no tiene una poesía actual,
una escultura actual y un teatro actual,
no tiene derecho a mostrar en público
una herencia que no es capaz de continuar
y que no es capaz de comprender

J. Oteiza

Hil ala biziko egoera batetan
bizi gara gaur Euzkadin;
guk geure kultura barsortzen
dugu ala bestenaz, beste herri
batzuek egindako kultura
hartu beharrean aurkituko gara,
era honetan gure izakeraren azken
arrastoak erabat suntsituz.

Herri batek, kultura ez ezik,
eguneroko bizimoduak sortzen
dizkion arazoei erantzuteko
Herri horren modua ez ezik,
beste edozer gauza sor
dezakeelako.

Azken 150 urte hauetan gu
izkutarazi nahi izan gaituzte,
eta guk iraun egin dugu. Honen
mila etsenplu badugu.

Bainan bizi izateko hil nahi ez
izatea ez da nahikoa. Bizi
egin behar da; kultura, bizinahi
horren ezaugarria, sortu behar da.

Bestenaz, nahiz eta Herri batek
bizi dela pentsa, hiltzen aritoko
litzateke beste Herri batzuetako
bizimodu eta kultura bizi baititu.

Beraz, Euzkadin bizi garen guztiori
dagokigun ekintza dugu hau.
Gure Herriko kultur hutsune hori
bete behar dugu.

Eta helburu honekin, Euzkadiko
kulturararen bersortzerako zerbitzu
bezala hain zuzen, sortu da
SABINO DE ARANA fundazioa. Baita
ere gure nazio kontzientzia esnarazi
zuen Arana Goiritar Sabinen
omenez sortu da.

Euskal Herri osoari eskaintzen eta
helburu zehatz batzu dituen
proiektu bikain bat:

- Gure izakera, tankera
eta konportamoldearen
berpizte eta ikerketa,
- Beste Herri batzuenganako
kultur harremanak.

**COMISION
PRO-FUNDACION
SABINO ARANA**

otsaila 3-10

LiBuRuAK

CLUB
BRUGUERA

A SANGRE FRIA, Truman Capote eta NUEVA ANTOLOGIA PERSONAL, Jorge Luis Borges. CLUB BRUGUERA. 195 pta.

Lotsa ere ematen du liburu sail bat hain ondo jartzeak baina kasu honetan ideia izan duen argitaletxeari —BRUGUERARI— zorionak eman behar eta gure buruel ere bai noski. Izan ere, 195 pezetatan literatura unibertsaleko bi liburu eskaintzea ez baita txantxa. Lehen bi titulo hauen ondoren etorriko direnak —García Márquez-en «El otoño del patriarca», Graham Greene-ren «El americano imparable», Vargas Llosaren «Pantaleón y las visitadoras», Hemingway-ren «Adiós a las armas» eta gero beste hogeitalau liburu— izango omen dira. Agindutakoa betetzen bada horietan ere, prezioari eutsiz, benetan kontutan izateko saila.

HISTORIA DEL REINO DE NAVARRA, Carlos Clavería. Egileak argitaratua. 658 or., 1.200 pta.

Lehen aldiz 1971n atera zen liburu honek hirugarren argitalpena du hau, mardultasunak ez dio nonbait beldurrik ematen askori. Eta izan ere, Carlos Clavería Nafarroako erreinuaren historia xehetasun

guztiz ematen saiatu da. Euskal Herriaren sorreratik hasi —honek lotzen baitu Nafarroa Euskal Herriarekin— eta Nafarroako erregetza guztien historia ematen digu, Gainera, iragan mendeetako bizi-moldeak —jantzia, janariak, ehi-zea...—, pertsonai famatuak etabar ere azaltzen ditu. 1839an amaitzen da historia hau, idazleak esaten digunez urte horretar utzi ziolako Nafarroak erreinu izateari, hirugarren mailako probintzia geratuz. Historia kontatzeko modua, klasi-koa da.

Carlos Clavería, iruñearra, euskal gaiei buruzko beste liburu batzuren egilea da, hala nola «Leyendas de Vasconia», «Los vascos en el mar» etabar.

José Ramón Scheiffler

DOS AÑOS DE LUCHA POR LA PAZ

DOS AÑOS DE LUCHA POR LA PAZ, José Ramón Scheiffler. IPARRAGI-RRRE. 212 or., 490 pta.

DEIA irakurtzen duzuenontzat ezaguna, egingo zaizue idazle honen izena, sarritan kolaboratzen baitu egunkari horren bigarren orrialdean, eritzizko artikuloetan. Eta liburu honetan jasotzen direnak horietako batzuk dira noski, 77ko abuztutik iazko urrira artekoak, egileak sarreratxo bat egi-ten dielarik.

Mikel Unzuetak hitzaurrean dioenez, «Frente a un nacionalismo pretendidamente de clase, del que hay serias dudas acerca de la intensidad y sinceridad de su com-

ponente nacionalista, Scheiffler busca la veta de un nacionalismo de todos, anclado en el hombre y para el hombre y el pueblo de que forma parte.»

Titulo honekin estreinatu da liburpen argitaletxe bezala «Iparragirre, S. A.», hau da, DEIA ateratzen duen soziedadea. Sailari «autor alternativa» deitzen diote.

El Estado nuclear

Robert Jungk

CRITICA
GRUPO EDITORIAL
GRIJALBO

EL ESTADO NUCLEAR, Robert Jungk. CRITICA, grupo editorial GRIJALBO. 195 or., 325 pta.

Antinuklearen biblioteka gehitzeko beste liburu bat, Austriako Robert Jungk fisikoak idatzia. Liburu sakona arazo nuklearrari buruz, politiko eta sozial aldetik aztertuz hori.

DOMINIO Y SABOTAJE

Antonio Negri

DOMINIO Y SABOTAJE, Antonio Negri. EL VIEJO TOPO. 123 or., 225 pta.

Negriren hizkuntza ilun samar hori gaingitzeko kapaz izaten bazara, lana saboteatzeko izan ditzakezun arrazoi eta moduak ikas ditzakezu liburusk honetan.

Bestalde, egokia Italiako autonomoak ezagutzen joateko. Eta liburuz irakurtzean ezin ahanitz seguraski honek ere bere partea izango duela Negriren gartzela-tzean.

ALDIZKARI:AK

CLOC

— NAVARRA —
REVISTA DE ARTE Y DESASTRE
FUNDADA POR JAVIER TUPAS Y FELIX FRANCISCO CASARENO

CLOC - Navarra, revista de arte y desastre. 1. zenbakia. 79-XI-18. 50 pepta.

Donostiako eta Madrilgo CLOC taldeen senide omen da Lizarrako CLOC, aldizkari hau argitaratu duena. Pasota samarra da bere burua aurkezterakoan, baina barruan doazen lanak, pare bat ez beste, serio itxurakoak dira; horien artean poesiak nagusi. Izen ezagun batzu azaltzen dira: Jesus Munarri eta Felix Marañña adibidez; honen poema bat euskaraz dago, eta esaten zaigunez, Juan San Martinek itzulua.

Itxuraz, era honetako beste aldizkari asko bezala, medio gutxi regin egina. Nahi duenak bidal omen ditzake bere lantxoak ondo ko helbidera: Revista CLOC. Navarra, 28. ESTELLA.

SENDERO, macrobiótica. 3. zenbakia. 1979. 70 or., 100 pta.

Pixka bat sektaren baten boletinen antza du aldizkari honek, bai artikulatu batzutan eta baita itxuran ere. Horrelakoaren bat irakur dezakezu tartean: «...en cierto sentido, los comedores crónicos de carne en cantidad es como si comieran "simbólicamente" carne humana, y nada puede estar más lejos de la solidaridad que debe presidir las relaciones entre los hombres». Beraz, ez gehiago txuleta janik koadrilan. Dena dela, ezin dudana jarri txuleta baino osasuntsuagoa izango dela hemen eskaintzen den zenbait janari.

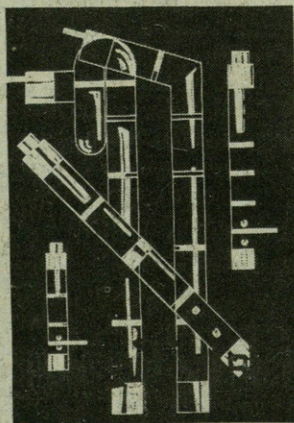
Polvo y Paja

Gazteen Elkarteak

POLVO Y PAJA, Gazteen Elkarteak. 1. zenbakia. 1980 urtarila. 25 pta.

Tituloari begiratuta pentsa daiteke aldizkari hau Castillako eremuren batetik datorkigula, baina argitaratzailearen izenak Billabonan kokatzen gaitu, eta zehazki, aldizkariaren izenak pentsarazten duen baino euskara gehiago aurki daiteke barruko orrialdeetan. Dena dela, euskararen kopurua kolaboratzaileen esku dago, artikulatuak bakoitzak idatziriko hizkuntzan argitaratuko omen dira eta. Hizkuntzaren betiko lelo honetatik aparte, gauza oso positibo bat: hogeiturretik gora baino beheagotik dabilzanen bildu-leku eta espresabide izan nahi du **POLVO Y PAJAK** Billabona mailan.

TXISTULARI, Euskal Herriko Txistularien Alkartasuna. 98. zenbakia. 1979ko apirila-ekaina.

Eskerrak **TXISTULARI**ren zuzendaritzak aldizkaria dagokion fetxari egokitzeko asmoa azaltzen duen, bederatzi hilabeteko atzerapenaz baitator aldi honetan. Hala ere, nahiz eta dakartzen berri batzuk atzeratuak geratu, aldizkari osoa ez hainbeste, nahiko inteporala baita.

Erdiko orrialdeetan, ohizkoa den bezala, dakartzen partituren artean, Imanol Urbietak zarauztarrak konposaturiko «Amnistiaren kantua» izango da berrienetakoa, baina aldi berean ezagunenetakoa.

Artikuloen artean Jose Antonio Arana Martijak Hilarion Eslabaren ehun urtehurrenari buruz idatzirikoa, «Estudio-inventario de los órganos de Navarra (II)», «San Sebastián y el txistu en el siglo XIX», «Características físicas del txistu (II)» (Javier Hernández Arsua-ga), eta musikako galez kanpo, Etnologiako «Laratza» taldearen «Almadías, bajar a la esperanza» lana aipa dezakegu.

Zenbaki honetan berri, berrikuntza bezala, argitaratu diren euskal diska eta, liburuen zerrenda eta aipamen labur batzuk. Tamalez, hau da euskara gehienbat azaltzen den saila —bi hizkuntze-

tan dago—, gainerantzean gaztelania delarik nagusi.

TXISTULARIren oraingo helbidea: Gayarre, 42, Iruinea.

SAL COMUN, 24. zenbakia. 1980ko urtarila. 100 pta.

SAL COMUNek magalean hartu du **DISCO-EXPRES**, Iruinean aspal-di sartu zen aldizkari hura, honen 505. zenbakia lehenaren 24garrenaren barrenean argitaratzen delarik. Beraz, bi aldizkari batera, eta ia ia hiru, **SAL COMUN**ek **ROLLING STONE**ko artikulatu asko argitaratze baitu. Ganga bat ba, segun nola begiratzen zaion. Orokorki, hori bai, «rolloan» egon nahi duenarentzako, berpizten ari diren rockeroentzako —edo Miguel Ríos eternoak dioen bezala inoiz hiltzen ez diren rockeroentzako— aldizkari egokia. Baina «Nova Can-

co»ren nostalgikoek Raimoni egindako elkarriketa bat ere aurki dezakezu, eta zinezaleek berri Bertolucci, «Hilargia» dela eta, egindako elkarriketa. Eta gainera heroinari buruzko artikulatu interesgarria eta 1980gneko egun bakoitzean musikero baten aurpegia azaltzen duen egutegia.

JAIALDIAK

GWENDAL ETA SUBURBANO DATOZELA. Bretainatik Madrilako zubia Euskal Herrian egingo da oraingo honetan, otsailaren 9an Donostiako Anoeta Polideportiboan, 15ean Bilboko Deporteetako Pabellioan eta 16an Iruineako Anaitsuna Polideportiboan bi talde hauek emango dituzten errezitalen bitartez.

GWENDAL kanpotik datozen taldeen artean ezagunena dugu dukarik gabe hemen, Imanolek bere diskoan aurkeztu zizkigunetik. **SUB-**

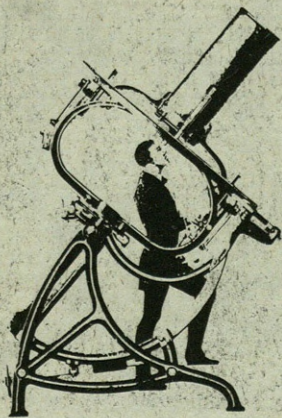
URBANO berriz, duela hilabete pare bat etorri zen lehen aldiz Donostiara. **GUIMBARDA** diska-etxeak babesturiko errezitaletan aurkeztu zuelarik bere burua.

«**TXALUPA** Kultur Eragintza» honen aurretik **GWENDAL**en beste errezital batzuk, Xose Afonsoarena etabar eratu dituen, da oraingoa ere antolatzaile. Helbidea: **TXALUPA**, Primo de Rivera, 57-2.º ez. Tel.: 832429.

IKASTALDIAK

KANPAMENDU ETA UDALEKUETARAKO ARDURADUNENTZAKO IKASTALDIAK (barka aurreko asteko falta, «udaletako» jartzen bait genuen). Hasita daude iadanik baina interesatuek beharbada harrapa dezakezue oraindik tokiren bat. Otsailaren 2ko ihardunak sarbide edo Iniziazio mailakoentzat eta monito-reentzat izango dira. Gaia: «Denbora libre»; hizlaria: J. A. Larrañaga.

Antolatzaileen helbidea: HEZKIDE, Getari, 15, Donostia, goizeko 9etatik ordubatera behegainekotan eta arratsaldeko 7etatik 9etara behean. Tel.: 423664.

EUSKAL HERRIKO KONDARIA KONTENPORANEAKO LEHEN ASTEA, Gipuzkoako Filosofi-Letra eta Zientzietako Doktore eta Lizentziatuen Elkargo Ofizialak, Donosti Aurrezki Kutxaren babesean, antolaturik. Otsailaren 4etik 9ra izango da, Ilunabarreko 7,30etan, Arrasate kalearen 12ko Kultur Aretoan. Lehen egunean Pablo Fernández Albaldejo mintzatuko da «La crisis del Antiguo Régimen. Algunas consideraciones sobre el caso de Gipuzkoa» gaiaz. 5ean, Fernando García de Kortazar: «La Iglesia vasca.

Del carlismo al nacionalismo». 6an, Jesus Arpal: «La ruptura de la sociedad tradicional en el País Vasco». 7an, Manuel González Portilla: «La primera etapa de la industrialización en el País Vasco: el nacimiento del capital monopolista». 8an, Javier Corcuera: «Origen y desarrollo del primer nacionalismo vasco». 9an, Juan Jose Solozabal: «Problemas en torno al estudio del nacionalismo».

Juan Carlos Jiménez de Aberasturi da saio hauen koordinatzaile.

IBILALDIAK

IDIAZABAL SANBLASETAN.

Behin baino gehiagotan entzun dugu Idiazabali buruz —edo «Izal» buruz, Goiherren esaten den bezala— «a bai, gaztaren herria». Ba bai, gaztaren herria da hau, Urbian dituen artzaiei esker, nahiz eta Idiazabalgotzat ematen dituzten gazta —edo gaztai, hemen esaten den bezala— guztiak ez izan bertakoak.

Gipuzkoaren hegoaldean aurkitzen den herri honek Nafarroarekin egiten du muga, Etxegarateko portua erdian delarik. Hemendik pasatzen da «Nacional 1» delako kaminoa, Irundik Madrilakoa, herriari disgustotxo bat baino gehiago erakarri diona. Beraz, presa haundia baldin baduzu ere, frenatu hona Iristean, herriaren erditik eta kale estuetatik pasa behar zara eta.

Festak neguan ospatzeko maniarri jarraituz, Idiazabalek sanblasetan, otsailaren hiruan, ditu bereak. Aurten egun hori igandea baldin bada ere, idiazabaldarrak ez dira festa egun bakarrarekin gertatuko, aurreko bietara eta bihara-

monera —sanblas txiki— luzatuz.

Badu Idiazabalek ohitura berezi bat egun hauetan. Sanblas egunez apaizek hamaiketakora gonbidatzen dute herri guztia. Hurrengo egunean berriz, berdin egiten du udalak.

Gainerantzeko ospakizunetatik —programa nahiko bete dute Idiazabaldarrek— hauek alpa daitezke: hilaren 2ko kandelen bedeinkatzea; egun bereko Nazioarteko II Ziklo Krossa —asatsaldeko 4etan— eta «Orain» taldeak emango duen haurrentzako antzerkia —6etan—.

Hilaren 3an, ohizko erroskilen bedeinkapenaren ondoren, Donosti Ereski Abesbatzaren eta Ixllkara txistulari taldearen saioak izango dira, ordubata aldera. Arratsaldeko 5etan berriz haizkolaria eta ahari jokoa.

4ean, eguerdian, bertako dantzari saioa eguerdian, eta balta,

eguerdi eta arratsalde, Amuritz eta Azpillagaren ihardunak eta Festak osatzeko, nola ez, dantza saioak plazan ilunabar eta gauetan. Eta arteak ere izango du bere tokia egun hauetan; alde batetik, Egoletan gauza zaharren erakusketak egongo da; bestetik berriz, Liburtegian, herriko semea den Antón M.º Rodríguez-en pintura eta zenbait mikazko lanena.

Egun hauetan Idiazabalgo festak eta gaztak probatu nahi dituztenentzat toki batzuk: «Gaztelu» berna eta restaurantea herriaren erdian; Zepai zenaren taberna herriaren irteeran, Etxegarate aldegoazela eta han bertan berriz beste hiruren bat restaurante badituzte.

Eguraldi ona baldin badago, herriaren irteeran, Etxegarate aldegoazela eta han bertan berriz beste hiruren bat restaurante badituzte.

**JOSE
ZINKUNEGIREN**

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Transportes

azkar s.a.

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOIAUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid,
Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda,
Murcia, Cartagena, Granada, Almería, San-
tander, Valladolid, Zamora, Palencia, Sala-
manca.

Astean irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz,
Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

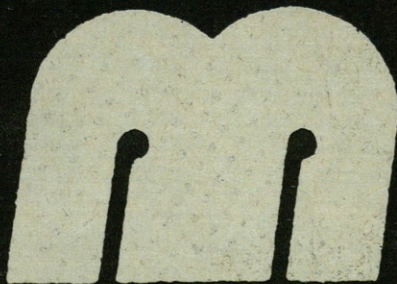
Apartado 1381

Hernanirako bide nagusian,

ERBOGIA hauzoan

DONOSTIA

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

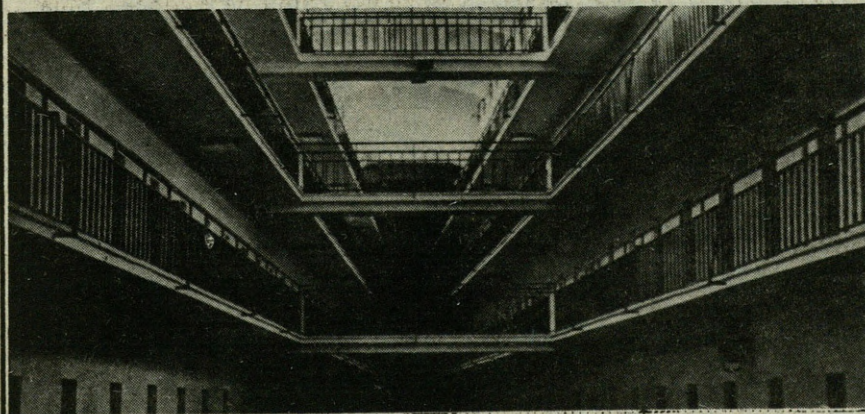
271050 eta 270447

1

«INTERVIU» ETA HONENEGIAK. — Azkenaldi honetan Barakaldoko hilak direla eta, zer esanik badabil Euskal Herri eta Estatu guztian. Ros Frutosi eginiko elkarrizketak dudarik gabe ondorio ikaragarriak ekarri ditu. Baina gauza ez da hor gelditzen; duela hilabete pare batetako

ale batetan, Baztango argoteei buruzko erreportai bat zekarren, herri madarikatu bat zirela esanaz. Baztango udaletxeak gogorki salatu du lan hori, haien imaginazio hutsez egina dagoela esanaz eta haren zuzenketa eskatzen dute. Beste guztiekin bezala egiten badute, ez dauke ikusirik!

2

ESPETXEAK MAITE DITUZTENAK. — Bere emaztea ezin zuela aguantatu esanez Vigon 26 urtetako gazte batek espetxean sartzea eskatu zuen; honetarako denda batean mila pezeta lapurtu zituela esan zuen. Dirudienez bere helburua ez zuen lortu eta ziur asko bere emaztearen umorea ez zen baretuta egongo. Ho-

rrelako gauzak beste zenbait lekutan ere gertatu izan ohi dira, Londresko eskale batek poliziak iraintzen zituen; helburua? kalean ez zuen teilaturik espetxean edukitzea. Vigoko gizon batek, langabezia zegoenez, lapurreta egiten zuen, baina ez behar zuelako, baizik espetxean egonaz, gutxienez teilatua eta jana bazituelako.

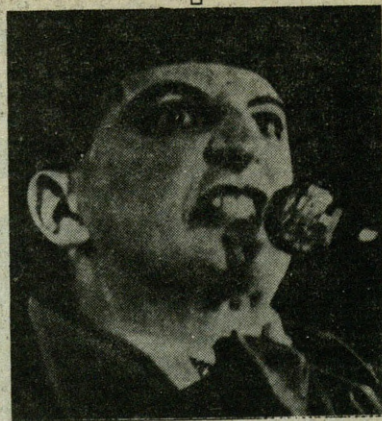
3

GOSEZ HILTZEN DIRENAK. — FAOK eman dituen zenbakian arabera, urtean zehar munduan 50 milioi per-

tsona gosez hiltzen omen da. Haue-tatik, 17 milioi haurrak omen dira. Eta 900 milioi pertsona gehiegi ja-nez bizi omen gara.

4

«ORQUESTA MONDRAGON» ETA HAUEN JARRAITZAILEAK. — Irai-laren 27an Urretxuko frontoian abestu zuten Orquesta Mondra-gonekoek. Ordu bete aurretik sar-rerak hartzeko jendea kola egi-ten zegoen. Egon ezina, histeria, gauza asko nahastu ziren eta jen-detzaren bultzadez alboko farma-zia batetako kristala hautsi eta hazkaz gora bertara erori ziren.

5

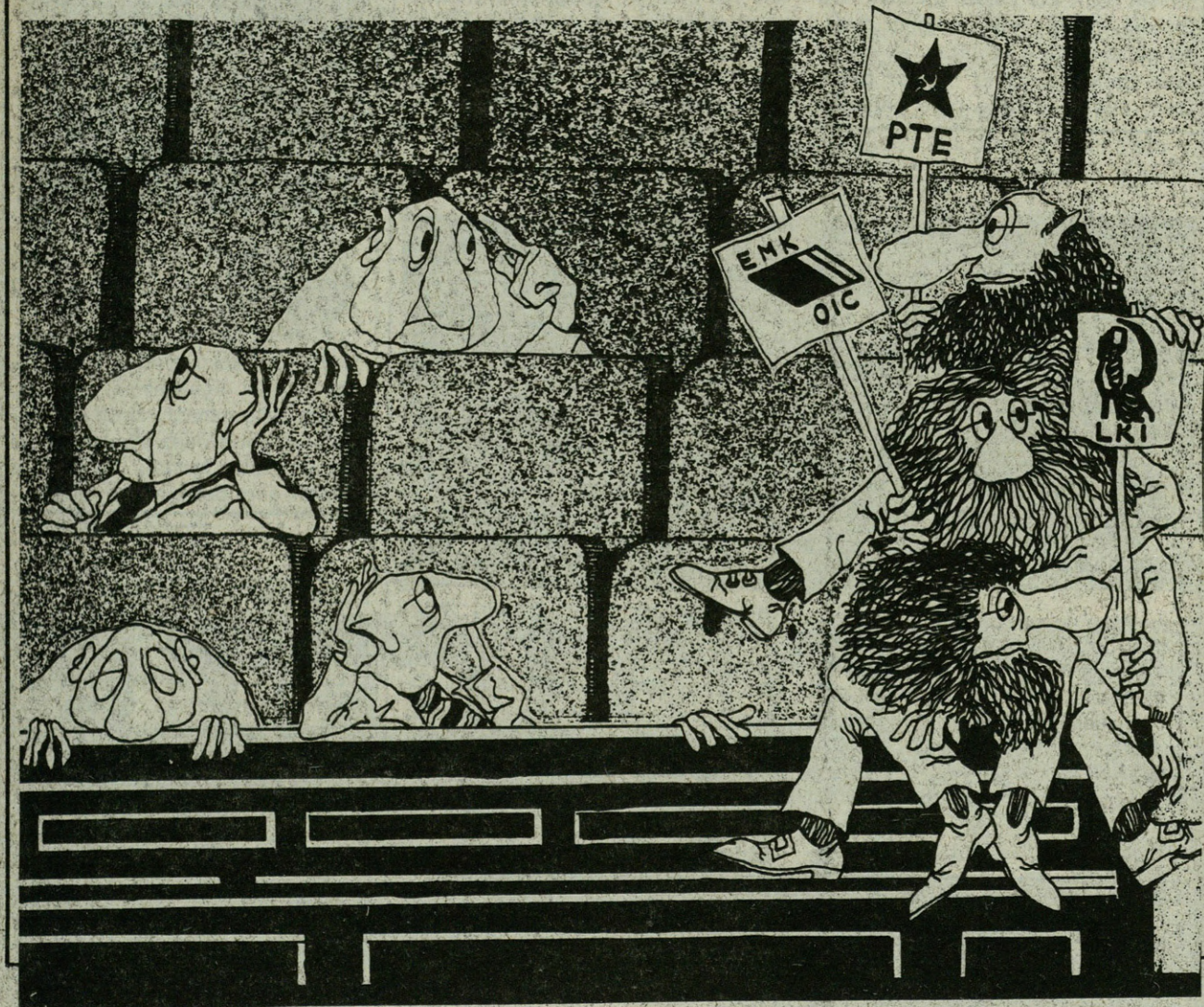
IHESKETAK DIRELA ETA. — GRA-POKo bost presok Zamorako espe-txetik ihes egin zuten, Martutene-kotik hiru ETA p-mek; gertakizun hauek espetxeetako zaindariei hi-leak zutik jarri dizkiete eta honen etsenplu bezala Tarragonako espe-txean gertatua. Bi preso, frontoian jolasten ari zirela, pilota teilatura erori zitzaielako, haren bila igo zi-ren. Funtzionarioek hau ikustean, izugarrizko iskanbila jarri ondoren, ihesketa zela pentsatu baitzuten, bi presoak zigor geletan sartu zituz-ten.

6

BIZKAIKO BURUHILTZEAK. — So-ziologo, sikologo eta sikiatra ba-tzuek eginiko azterketa batek era-kusten duenez, Bizkaian buruhiltzeak asko gehitu dira. 1979ko Abendua-ren 20tik Urtarrilaren egun berdine-raino, gutxienez 20 bat pertsonak beren buruak hil omen dituzte, laz-ko datuak ikusirik, ehuneko 200ean ugaritu omen da.

Gabonak eta urteberri inguruko egunak omen dira buruhiltze ge-hienak gertatzen diren egunak; izan ere, ba dirudi bakardadea egun hauetan gehiago narabitzen dela.

EZKERRAREN BATASUNA GUZTIOK BAT ala GUZTIOK BATENTZAT ?

**Zeruko
ARGIA**

Lehendakari: Kaietano Ezeiza.

Zuzendari: Elixabete Garmendia.

Zuzendari Ordezko: Pilar Iparragirre.

Erredakzioa: Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi eta Gorka Reizabal. Bilbon: Gorka Abad eta Karlos Donoso. Iruinean: Txema Larrea. Gasteizen: Jose Inazio Murua. Iparraldean: Mikel Iribarren "Xinaberri" eta Astema.

Idazleak: Mikel Atxaga, Estepan Aldamiz-Etxebarria, Joxe Alkiza, Jokin Arostegi, I. Bujanda, Pello Lizarralde, Jon Urrujolegi, Jorja Cirera, Iñigo Lamarca, M. Auzmendi, Manu Aranburu, F. Ostolaza "Uztargile", J. M. Bujanda, Muxikina Taldea, J. J. Uria, Joxemari Velez de Mendizabal, Joseba Sarrionandia, Julien Kalzada, Andoni Sarriegi "Murumendi", Xalbardin eta Kaietano Ezeiza.

Marrakzi eta diseinuak: Antton Olariaga, Larrarte, Tororo, Joxemi Zumalabe, Mikel Plazaola, Ramón Agirre eta M. Artola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena, Txema Ormazabal, Koldo Aretxaga eta Tomas Arozena.

Rublizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Fotolitoak: Ernio, S.L.

Jabea: Nafarroako, Kantaauri eta Aragoiko K. Donostia, Okendo 22, Telf.: 42-77-86.

Moldiztegia eta Idazkola:

EL DIARIO VASCO. Ibaeta - Donostia.
ALVAREZ IRAOLA. Ibaeta - Donostia.
EGIA, FOTOKONPOSIZIOA. Egia - Donostia.
D. L.: 80-1963.

HARPIDE SARIA:

Barruan	2.300 pta.
Estaturik kanpora	2.900 pta.
Airez	4.400 pta.
Ale bakarra	60 pta.

«HAIZE BERRIAK» EDO BETIKO INOZOKERIAK?

Maria Jose Ros, Madrilgo «Radio Nacional»eko kazetariak inkesta bat bidali die estatuko parlamentari berri guztiei, gutunean adieraziz: «Unos se ganan la vida como parlamentarios y otros haciendo preguntas a los parlamentarios. El estar usted entre los primeros y servidora entre los segundos, justifica a nuestro modo de ver este contacto.» «Inusual»ak diren inkesta hauek Mendebaleko mundu guztian egiten omen direla eta, haxe adierazten zaie parlamentariei: «No dudamos que algunos de sus compañeros se resistan nuevamente a la experiencia, pero es que hay quien no ve más allá de sus llagas, como el apóstol aquel.» Eta gehiago luzatu gabe (lekurik ez dugulako, e) inkestaren berri emango dugu. 31 dira galderak, hoietatik zazpi eskainiko dizkizuegularik: «¿Le han tirado al-

guna vez los «tejos» la CIA, la KGB, la Masonería, los Rosacruces, sociedades pseudoreligiosas, o cualquier grupo de imagen más o menos oscurantista? Relate la anécdota. ¿Se ha sentido alguna vez perseguido, espiado, vigilado...? Cuéntenos la novela. ¿Qué dinero aproximado le ha costado la política? ¿Cuánto ha ganado en ella? ¿Qué daría por ser presidente del Gobierno? (Ahora tiene la ocasión de hacer el «Fausto»). ¿Qué chistes políticos actuales conoce? (No escatime los de su propia persona, partido o líder). ¿Le salen más novias/os a su hijos desde que es usted parlamentario? ¿Y a usted? ¿Cómo le gustaría morir? En el hipotético caso de la reencarnación, ¿cuáles son sus preferencias? (no esconda en este caso su «envidia» por otros políticos rivales).»

AI FEDERIKO, ZUK BETI ARRAZOIN

«El segundo premio de cuentos en euskera "Ciudad de San Sebastián" para el zaragozano Federico Cruz Vid» titulatzan zuen **DIARIO DE NAVARRA** egunkariak urtarillaren 20ean argitaratutako berria, beraxeago azpimarratzen zuelarik: «(...) En cuanto a la sección de cuentos en euskera, que están dotados con las mismas cantidades, el vencedor fue José Irazu por su obra «Dirk doctor Pepper», el segundo para Federico Cruz Vid, de Zaragoza, por su obra «Zurumuz», y el tercero para Angel Celayeta, de Bilbao, por su obra «Ean». Harrigarria benetan tituloan bigarren saria bereiztea. Zihur aski «zaragozano» izateak erakarri dio Federico Krutwig-i «zorion» hori. Bai, seguro Federikok arrazoina zuela zera esaterakoan: «Creo que existe una ineptitud racial, de otra manera no se puede entender. Porque los vascos están muy convencidos de su superioridad racial, pero resulta que en la literatura vasca todo aquel que ha hecho alguna cosa ha sido extranjero. (...) Es que el vasco, el «euskotar», es negado al arte.»

«Un objetor reparte octavillas encadenado a la verja de la entonces sede del Ministerio del Ejército, en Madrid». TRIUNFOren 887. zenbaki-tik hartua.

benetako sozialismoruntz

Euskadiko Sozialista Elkarte Indarrak, ESEIk, bere lehen kongresoa urtarrilaren 25, 26 eta 27an ospatu du. Profesio liberaletako jendeak osatzen duen alderdi hau ez da oso haundia, baina jakin ahal izan dugunez bere afiliatuak oso zabaldurik ditu. Iruñean, Baztanen eta Tafallan, Donosti inguruan, Deban, Eibarren eta orain Goiherrian, Gasteizen eta Amurrian eta, nola ez? Bilbon.

Kongresoan ez dute elkar jotzerik izan, baina gauzak eztabaidatzen saiatu dira. Erabaki teorikoak izan direla gehienak esan behar. Alderdiaren oinarriak, sozialismo demokratikoa, marxismo kritikoa (hortodoxoa ez omen zuen inork onartzen), klasekoa...

Alderdi barnean zentralismo de-

mokratikoari uko egin eta «erabateko informazioa denei eman, gero guztiok erabateko partizipazioa izan dezagun are alde agertu dira. Tendentziak izatea eskubidetzat jotzen dute, baina hauek ere maioriak dioena errespetatu beharra azpimarratuz.

Abanguardia batek ezin duela iraultza egin, populazioaren maioriak baizik, biolentzia iraultzailea (borroka armatua) gaitzesten dute, pazifismoaren arazoa eztabaidatuz (denetatik egon zela diote), biolentzia instituzionala gizarte sozialista lortu arte egongo den zerbait erreala bezala ikusiz.

Egun estatutoa desaroilatzea, Hego Euskal Herriko lau herrialdeak elkartzea, ikusten dute hildotzat. Ho-

ri lortuz, autodeterminazio eskubidea aplikatzeko ordua iritsia izango da.

Nafarroa integratzeko bidea indar demokratikoen akordioan eta nafar herriaren debatean ikusten dute: «Hauzia ez da jarri behar Euskadi eta Espainiaren artean, baizik egoera autonomiko eta zentralistaren artean». Ipar Euskadirekiko harremanak sendotzea beharrezkotzat jo dute.

Sindikalk mailan, nahiz 90% ELAko afiliatuak izan, sigla garbirik gabeko sindikatu nazional baten alde agertu dira. Sozialdemokraziari uko egin eta eurokomunismoa begi onez ikusiz, Granscy, Poulantzaz e. a. teorikoen eritziak onartuz, «benetako» sozialismoaren atzetik doaz.

txikiak baino...

Jose Manuel Castells Artetxe da ESEIren ordezkari nagusia. Alderdi-ko gehientsuenak bezala intelektual girokoa, ezkondua, guraso gaztea. Nahiz euskaraz ez jakin, euskararekiko kezkatu. Hemendik gutxira argitaratuko du «La Euskadi autónoma y los funcionarios públicos» liburua.

—Funtzionario mailan beti eskatu da euskaraz jakin beharra. Eta historian zehar ikusten denez, horrek inoiz ez du arazorik sortu.

Politika «kontsentsuatu» baten bidez orain ere hori aurrera eraman beharko litzatekeela dio, eta ez administrazio mailan bakarrik, irakaskuntzako arlo batzuetan ere bai.

—Aginte publikoak jarri beharko lituzke normal. Euskalduntzeko edo, hobe esanda, hizkuntzaren normalizazio baretara iristeko. Hau ez da diskriminazio bat egitea. Hori dioenak euskara auteskunde helburuetarako erabiltzea besterik ez du egiten.

Parlamenturako auteskundeetara bakarrik presentatzen al zarete?

—Bai, bakarrik.

Paktorik egiteko posibilitaterik ez al zenuen?

—Beno Araban beste batzuekin, independenteeekin eta abar, osaturiko talde baten barruan presentatuko gara, baina Gipuzkoa eta Bizkaian bakarrik. Paktorik egitea? Ezin. Alderdi haundiak ez dute txikiarekin paktorik egiten, hauen siglak irenstea balzik.

—Parlamentario bakarren bat ateratzea pentsatzen al duzue?

—Ez, bat ez, ahal ditugun guztiak. Noski zaila dela. 14.000 boto lortu behar dira eta ESEI txikia izanik kampaia egiteko diru gutxi izango du. Gainera ia saturaturik dagoen merkatu batetan lehen aldiz siglak aurkeztearen esanahia ikusiko da... Dena dela dugun oportunitate bakarra bezala ikusi dugu hau.

Zuen lehen helburua Parlamentuan norbait izatea da. Eta ez baduzue bat ere ateratzen?

—Beno neska, amorrazio piska bat izanen dugu baina berdin jarraituko garelaok nago. Lehen ere, beste batzuekin batera joanez senadore bat izan genuen, gero galtzeko, eta ez ziren gure barrean gauzak aldatu. Ez eta CGVtik kanpo gelditu ginenean ere. Ideologikoki ez gara aldatuko.

Zer izan da, zure eritziz, Kongresu honen gauza positiboena?

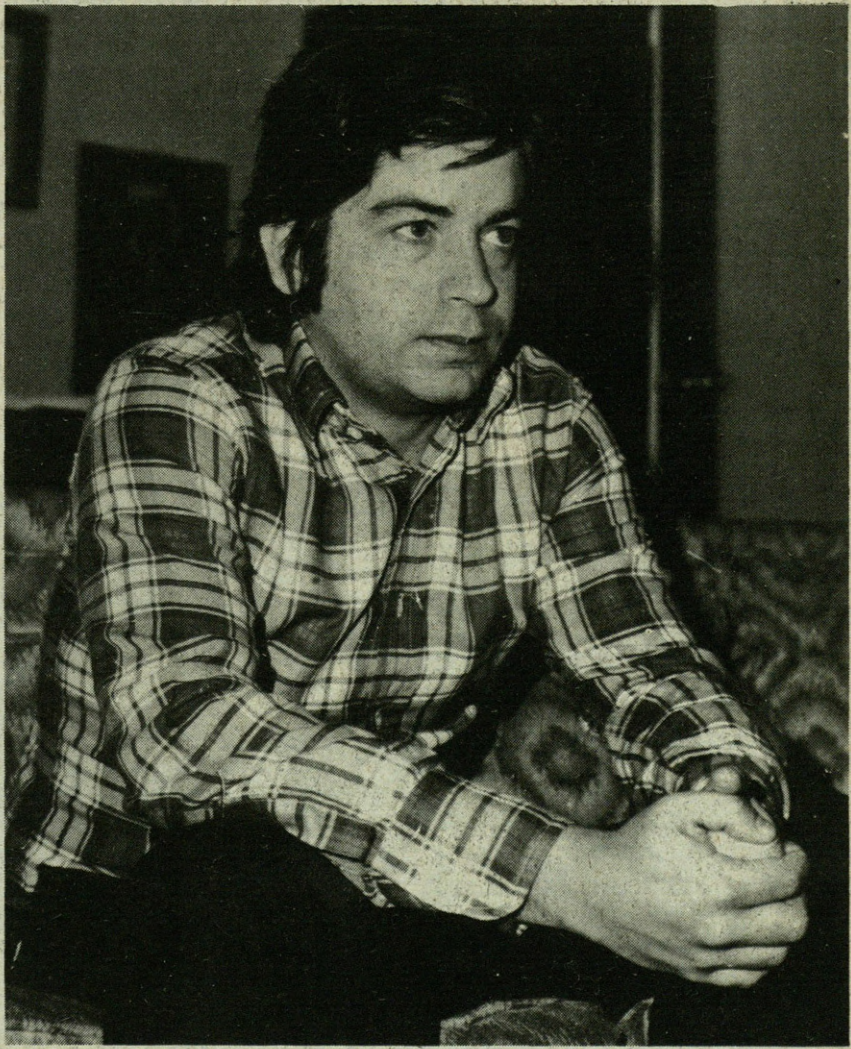
—Ba lehen aldiz zerbaitea garelara. Orain definizio politiko bat badugu. Orain arte ekintzengatik ezagutzen

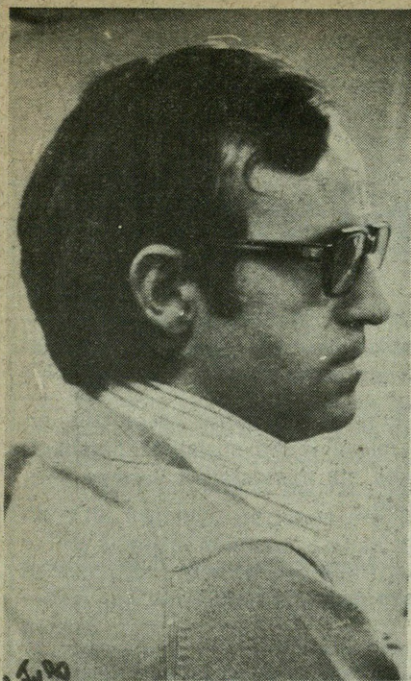
ziztaigun, baina ez zegoen garbi zergatik egiten genuen hau edo zergatik ateratzen ginen haien alde.

Erabakitako puntu garrantzitsuen bezala alderdia sozialista demokratikoa eta marxistatzat hartzea deritzaio.

—Marxismoa ukatu duen alderdi asko dago.

Eta arazo nazionalari dagokionez betiko definiziotan ez gelditzen saiatu omen dira; historiako une bakoitzak adieraziko duela zenbait erainoko botere politikoa lortu behar duen Euskal Herriak pentsatuz. Garrantzitsuena ez dela orain fede-

harrezkoa dugu, esate baterako, PSOE eta HBekin kontatzea (Nafarroaren arazoa lekuko). Eta Madrili presiorik egin nahi bazaio, ba postura baterakoiak hartu behar.

Nafarroako herriaren borondate subiranoen alde agertu zarete. Nola adierazi beharko lukete hori?

—Derriorez Espainiako konstituzioaren 47-2 artikuloa jarraitu beharko da. Ez gure gustoz, baina hala da. Hori ala Zumalakarregiren bidea.

Eta ESElkoek Zumalakarregirena onartzen ez dutenez, debatearen alde agertu dira, gauzak leun leun

eraman beharko direla adieraziz. Nafarren arteko debate hori nola-koa izango da?

—Nahiz oso arriskutsua izan, derriorez berreintegrazio forala onartu behar. Baina euskal autonomi perspektiba batetik ezin utzi nafarrei bere forua bakarrik amejoratzen. Gure eritziz gaurtik ia hasi beharko lirateke elkarriketak, lau herrialdeak batzaren alde agertzen diren indar guztiekin, integrazio hori emateko zein izango diren bide erraz eta motzenak elkar erabakitzeko.

PILAR IPARRAGIRRE

libreak garenok

ralista edo konfederalista agertzea. Definizio hauetatik kanpo.

—Ekonomiko krisisa eta honen irtenbideak. Oso ponentzi polita izan dela deritzat, alternatibak eskaintzen dituen.

Zer irtenbide eskaini dezakezue zuek arlo honetan? Alderdi txikitxo bat zaretela onartu berria duzu...

—(farrez) Hori edozein arlotan esan diezagukezu, baina aportazio organiko batzuk ematen ditugu. Langile mailan sindikatu nazional baten alde agertzen gara, baina siglarik aipatu gabe. Alderdiko gehienak, ni barne, ELAn afiliaturik daude, baina ez gara sindikatu horren alde atera.

Biolentzia iraultzailea gaitzetsi eta demokratiko hildoa jarraitzea, alderdiekin, ezkerrekoekin, konfluentzi batera (ez konbergentzia, e!) iritsi beharra politikan eta eguneroko praxisan... Konbergentziaren idealismoak alde batera utzi, eta PCEk adierazten duen hildoa begi hobeagokin ikusi, Europako ezkerren pausoak jarraituz. Proposamenetan PSOE ere ez da atzera geratu...

—Hori ez dugu onartzen. Terroismoaren aurkako fronte bat osatzea, une honetan, gauzak sektorializatzea deritzagu. Gauza desberdina izango litzateke mahai baten inguruan ahalik eta indar desberdinek eseri dela eztabaidatzea. Gure herriari irtenbideak eskaintzeko be-

Telebista eta komunikabide guztietan giza eskubideen aldeko adierazpenak entzun ditugun aste honetan, «mundo libre» Moskun ospatu behar den Olinpiadari uko egiteko prest agertu zaigunean, bakearen Nobel sariari sobietarrek eman dioten tratamenduari zeharo unkiturik aurkitzen garen asteen, gure zenbait jende badu zeresanik.

Martuteneko presoek Sajarov izateko inongo pretensorik ez dutela garbi badago ere, giza eskubide ukatuetaz argi eta garbi mintza dezaketela dirudi. Eta «kanpoan» gaude noi, espetxe barruko egoera larritzea gutxi iruditzen bazaigu, Soriara —kuartelilotik pasa ondoren— eraman dituzten ETA(pm)ko omen diren lau presoek egoerak kezkatu izan beharko zuela bat baino gehiago deritzagu. Baina sobietarrik agintean ez dagoenez, «mundo libreak» lasai aurrera jarrai dezake.

«Los vascos de la nación al estado» Jokin Apalategiren liburu sarritua dela eta, «libro que ha sido escrito y difundido con el designio de exaltar y justificar, con finalidad apologística, la actividad ilegal del movimiento o grupo armado y organizado conocido bajo la denominación de ETA», prozesamendu bat ireki diote Jokin Apalategiri eta Joseba Jaka inprimatzaileari.

Alderdi eta koalizioak Parlamenturako, auteskunderetan parte hartzearen, zerrenda prantatzen eta argitara ematen ari diren une honetan, garbi esan dezakegu posible dutela —batzuek behintzat— Parlamentu horretara iristea, baina zeharo zaila dutela naziotik estaturako abiada eztabaidatzea ere. Kontuz ba propaganda eta mitinetan, horietan edozein gauza esateko gogoak agertzen baitira.

Emakumeen mugimenduak aurrera eramaniko kanpainak bioladoreak atzera bota dituela dirudien trantzean, beldurra hedatuz jarraitu behar dela pentsatzen dutenak lotan ez direla aurkitzen dirudi. Edo besteen beldurrekin ondo pasatzen dutenak. Horrela, Donostiako abokatu bati eta bere familiari emaniko susua. EFE agentziaren izenez telefonoz galdezka aber ametrailaturik izan zen ala ez. Ikusten dugu abokatu gizarajoa telefonoa esku batetan eta badaezpada ere bestearekin gorputza miatzen zulorik bazuen ala ez.

Jendeak ez ditu GAeren mehatxuak ahazten. ETA(m)ak errebindikatu dituela Alfredo Ramos eta Luis Dominguezek hilketak, Bilboko irteeran polizien Avia bat tiroz erasotua izan dela jakitean, gogoratzen ditu. Baina Alonsotegi eta Lezokoaren ondoren Sainz eta bere poliziek eginitako lana ikusi ondoren, beldur horzikaraz beterik gelditzen da.

arrantza baimenen murriztea

Arrantza gailegoa une larri batetan sartzekotan dugu. C.E.E. alde batetik, administrazio espainola bestetik eta batipat errekiñen salneurrien bat bateko igoerak arrantza gailegoa bortizki salatzen du, zigortzen du. Egoera txar batetan aurkitzen dira administrazioeko eta C.E.E.ko ordezkarien arteko negoziaketak. Baimenak murriztean dazta gakoa. Baimenen kupoa soilik 153 koa izango da, kopura kaskarrekoa.

Espainol ordezkariak azken finean amor eman beharrean aurkituko dira. Tira biren amaiera jakina da, ondorioak alderantziz oraingoz neurtezinak hemen kokatua dagoen arrantzarentzat. Gobernuak portu bakoitzari 200 millen barnean arrantza egiteko baimenen berri emango dio, bere arrantza ahalmena adieraziz. Estatu espainol osoan 412 baxurako itsasuntzi dago, horietatik 109 Coruñan egotea ohar adierazkortzat jo daitekela uste dugu. Armadoreak beren kabuz, errotatibo izan den plangintza orokor bot eratzen hasiak dira, itsasuntzi bakoitzaren potentzia kontutan ukanik.

Plangintza orokor honen helburua xumea da: bi ilabetero, gutxienez, baxurako itsasuntzi bakoitzak ukan dezan itsasoratzeak aukera, posibilitatea.

Galizian aurkitzen diren zazpi portuen batasuna indarraren oinarritzat harturik hain erdirakoia den administrazioari eraso egiteko asmotan dabilta armadoreak. Neurri osagarriak galdatzeko asmotan dihardute bere ogibide bakarra galtzeko arriskuan ikusten duten armadoreak. Beren galerak ez daitezela hain gorriak izan. Dirudienek armadore handienak, indartsuenak gertatuko dira ukituenak, txikiagoen hiltoria alderantziz luzeagoa suerta daiteke. Halaz ere hemen ez dira amaitzen gure ezbeharrak, beste arlo bat badu zoritxar honek; aintzakotzat hartu beharrean gaude «arrastreiroen» arazoa.

Negoziaketa batzordearen ordezkaritza zalanntza bizian omen dago eta. Arazoaren barne muina, arran-

tzaren politika berezi eta egoki baten ezean aurki daiteke. Arazoa luzea eta zaila da. C.E.E.n barnean ez egoteak dituen ondorio garbiak, arrantzari dagokionez gaur ari gara ikusten.

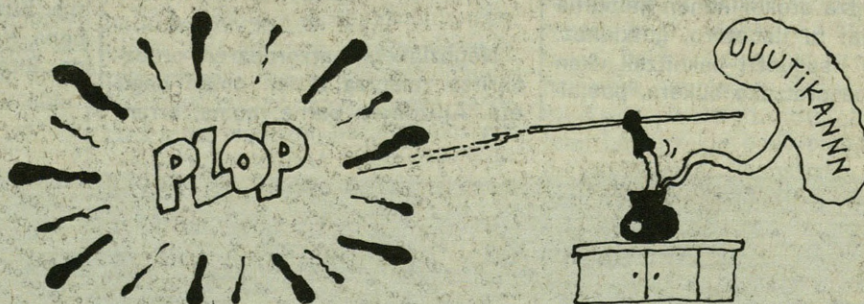
Hainbat alditan oihukatua, zenbait garaitan aldarrikatua, oihartzuna erantzuna.

Arazo larri hauk erabaki ditzagun burujabetasun minimo baten beharrean aurkitzen gara. U.C.D.ek proposatutako «Autonomi estatua»k ez ditu gure iritziz minimo horiek helitzen. Hemengo alderdi ezkertiar eta abertzaleek uko eginen baitiote. Zergatik euskaldunek eta Katalanek lortutako Autonomi estatutoekin hainbat ezberdintasun? Lurralde haietan U.C.D.-ri harrapatutako lortu bat dena, hemen eskainitako apur bat besterik ez da. Etorkizun honekin, itxaropenak ez ditu behar izanen zituen kemenak. Gure burujabetza aldentzen ikusten baitugu. Batasunak izan behar du gure indarra. Burujabetza minimo baten lortu penaz Nazio Burruka bilakatu behar da. Bitartean...

HORMAK

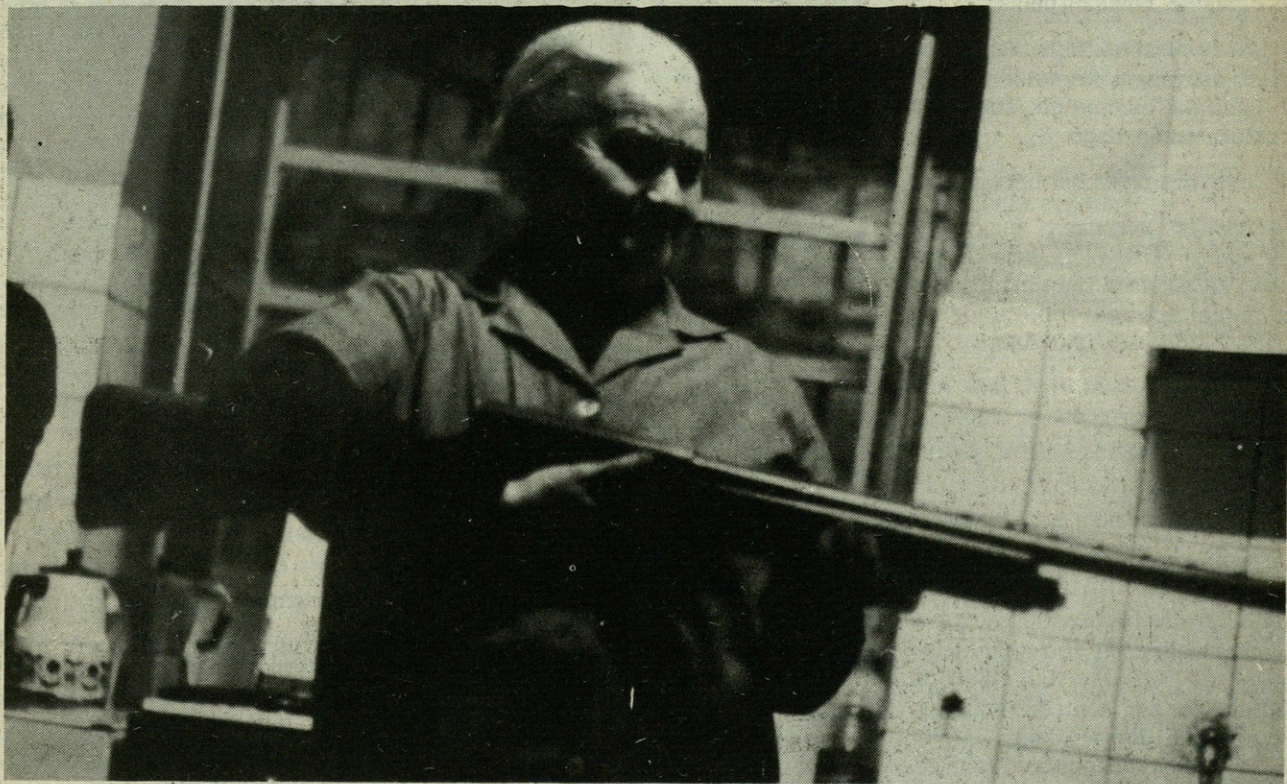

prekontseilari maskaratua

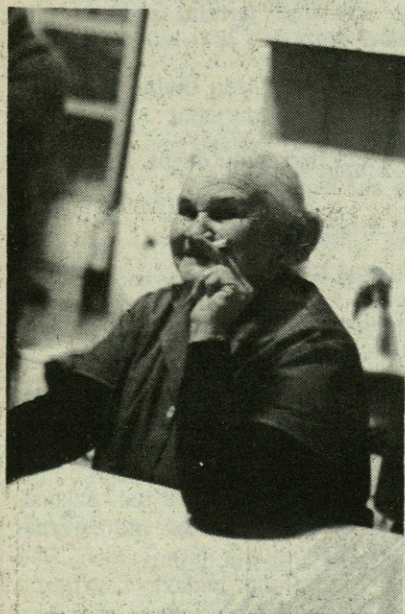
Ezkondu zenean, bere senarrak eskupeta xahar bat omen zuen eta berria, etxean zuten behi zahar bat saldu eta haren diruaz erosi omen zuten.

anttoni urdangarin ehiztaria

tira nionan eta seko!

Egunkari batetan jaso genuen berria: Ataungo amona batek hegazti arraro bat hil du eskupetaz. Ataundar bati honen berri adierazi genionean: «hori Iturriotzko Anttoni da, horrelako sorginkeriak beste inork ez ditu egiten» esan zigun. Bi aldiz pentsatu gabe bere baserrira abiatzen gara.

Motasoro hauzotik gora, baserri eder bat ikusten da. Kamino zakar batetik, kotxea poliki gidatuz, Iturriotzko atarira iristen gara. Ohizkoa denez, etxeko norbaiten burua agertzen da atean, Anttoniren erraina da. Amona ez da etxean, beti bezala kanpoan buelta bat ematen dabil eta itxaroteko sukaldean sartzen gara. Minutu gutxi barru, buruan painueloa, oinetan zatak, aurpegi irripartsu batekin sartzen da zukaldean 74 urteko amona bizkor hau. Gure asmoa agertu diogunean, hau da, elkarrizketa egin nahi diogula, lehenengo ezezkoa ematen digu, baina dudarik gabe bi aldiz pentsatu gabeko erantzuna da, megnetofoia piztu bezain laster hitzjario izugarritz hasten baitzaigu.

—Osasunez ondo zabiltz, ez?

—Bai, bai, osasunez ondo nabil.

—Hezurretako minik edo ez al duzu?

—Hezurretakoa bai, orain hamar urte bastante baninan baina...

—Haren errainak belauneko desgasteak harrapatu zuenetik 18 urte ere badirela esaten du eta orain sendatuta omen dago.

—Orain ere pixka bat bazeukanat.

—Errainak jarraitzen du: Medikak, berriz elizara ere ezin izango zuela joan esan zion eta hemen mediku on bat suertatu zen eta indizio batzuren bidez sendatu zuen.

—Iparragirre baserrian jaio nintzen eta hogeitaz urte eta bi egunekin ezkondu eta honera Iturriotza etorri nintzen.

—Eta ehizean noiz hasi zinen?

—Zentrotik jakin nahi al den? Esango diñat ba nola hasi nintzen. Ni honera etorri nintzenean gizonak eskupeta zahar bat zeukenan. Esan nionan: zer, ehizean ibili behar al dugu ala? Ta bai, kontestatu zianan, ehizean ibili behar dugu. Bueno, esan nion, lehenengo lana egin behar diagu eskupeta berri berria erosi eta ehizean orduan hasiko gaittuk; bueno, konforme esan zianan; badakin berria eta dana ogeitzen zianan, gizonak andreari ogeitu egiten zion.

—Gainera ezkonberriak eta errazago.

—Bai, orduan eta errexago. Eta orduan esan nion: diruak ba al duzu? Ez, esan zidan, ez dago dirurik. Bueno, behi zahar bat haragitarako saldu behar dela esaten duzu, hori saldu eta eskupeta erosi behar dugu. Enéee... ezetz aurrena. Nik berriz: horixe egin behar dugu ba, ni nerearekin, eta bueno, aizkenerako baietz ba.

Eraman din behia eta esan nionan, bueltan eskupeta ekarri eh! baina dagoen onena. Buenooo... garesti zeudela. Eta ia zenbait balio zuen, behiek hainbat bai. Behiek zenbat balio du ba? Eraman zinan, pixatu eta 74 duro behiak. Joan da armeriara eta hor dagoen eskupeta on horrek zenbait balio du? Horrek

«Ehiza bizio garestia eta txarra da, eskupeta berri bat gaur 25.000 duro kostatzen da eta kartutxoak 15 - 20 pezeta inguru.»

68 duro, ba, sei duro sobratu, konforme izango al duk. Ekarri dit eskupeta berrie. Bueno politte da, bueno eskupeta eta sei duro, poliki jarri gaittuk, orain seguru gaittuk. Hemen utzi zinan.

Beheko gaztainadira joan unan eta pentsatu nionan: eskupeta hori probatu behar diat ba, probatu behar diat. Hartu eskupeta hori, artean ondo nebilenan, umerik ez neukanen da, ondo artean... Hartu eskupeta eta joan natxon hortik aurrea, nola izango, hala izango, usoa soro batetan ikusi nionan gelditzen. Aiba diez, horrekintxe egin behar dinat ba prueba. Anaiak bitartean bere baserritik ikusi du usoa eta harrek eskupeta zaharra eta puntatik kargatu behar, aurrena takoa sartu, urrena polbora sartu, takeatu eta... ordu laurden bat behar zinan eta bitarte horretan ni joan naun eta altxatu zaidan usoa gora gora, bota zionat eta seko. Eta bestea juramentuka hoska, jajajaja, zer egin dian, esan nionan, jan ezak orain, hemen zegok.

—Lehenengo botatzen zenuen tiroa izan al zen?

—Ez, lehenagotik ere prueban ibiltzen netunan, 16 urtekin etxeko eskupeta hartu eta ibiltzen netunan.

—Eta uzten zizuten eh?

—Bai, utzi bai.

—Eta gizonak jakin zuenean...

—Gizona etorri zan etxera eta: tiroa zeinek egin du hor? eta, ez dakit, esan nion. Bai, hor goiko soro gain hortan bakarren batek tiroa egin du, erakutsi nionan usoa eta esan nionan, orain zuk egurean bi edo hiru hil, hala bidali nionan.

—Eta beti jarraitu al duzu ehi-zean?

—Bai, ahal izan dudana guztietan atera izan naiz.

—Eta harrapatu duzun ehizik onena zer izan da?

—Hau, oraingoa.

—Eta nola harrapatu zenuen?

—Ekarri zan, kongelatuta han zegoen eta ekarri.

—Bere errainak azkonarrak harrapatu dituela gogoratzeko esaten dio.

—Bai, azkonarra ere bai. Azkonarrak hemengo sagarrak eta harrapatzen zuen guztia jaten zigun. Hau toki handia dun, badakin Lauztiazpitik hasita honerarte zer dagoen. Hor gainean ehiztariak zebiltzenan eta

mugitu du norbaitek sasi artean, ni ere usotara edo joanda nengonan, zaborra artean eta zirripi zarrapa zerbait badator, hau pertsona behintzat ez da izango! zer dator hemen? eta azkonarra, tira nion eta seko lehenbiziko tiron.

Beste bati ere behin batean bota nion. Gau batetan, 12etan, ilargia zegoen, ilargi haundia, eta ja, beste denak ehizea aldeginak ziren nik ere joan behar diat ba, esan nien beste lanak egin nituenean eta umeak lo eraman da joan naiz. Eskupeta one-na gizonak eraman zuen eta ni txikiarekin joan nintzen, 16koarekin, ttiki ttikie. Azkonarra zuzenean nerregana non datorren, astoa adinekoa zen, pintoa, eta tira diot muturrera baina 16ko kartutxoa, eta erituta utzi nuen.

—Eta berriz agertu al zen?

—Erituta gelditu zen eta harrek berriz ez zuen artorik jan, horrera ez zen gehiago etorri.

—Seme artean ahizerako afiziorik izan al da?

—Ene! hiloba batek ba al dakizu zer esan zidan neri? Gaixo jarri nintzen, gripe edo zearekin. Joan zait ohera eta esan zidan: amona gaizki zarela iruditzen zait. Bai, ez nitxok oso ondo ondo ere. Eta ia hiltzen zaren eta ummm, hartako itxura hobeagoa zeukeat esan nion. Eta kontxo, ez nuen ba oraindik ere hiltzerik nahi esan zidan eta eskupeta zeini utzi behar diozu?

—Zer, herentziaren bila ala?

—Hiri utziko diat eskupeta esan nion.

Baserri inguruan udazkenean egoten den uso paseari buruz hitz egiten gaudela, errainak disekatutako hontz ikaragarri bat dakar.

Egunez harrapatu nuen. Baina azkena botatako hau askoz ere handiagoa zen, lepo ikaragarri bat zuen, luzea eta papo gorri gorri batekin, oso polita zen.

—Eta zer hegazti klase zen ba?

—Hori... antzarra, kurriloa ez zen eh!

—Eta nola bota zenuen?

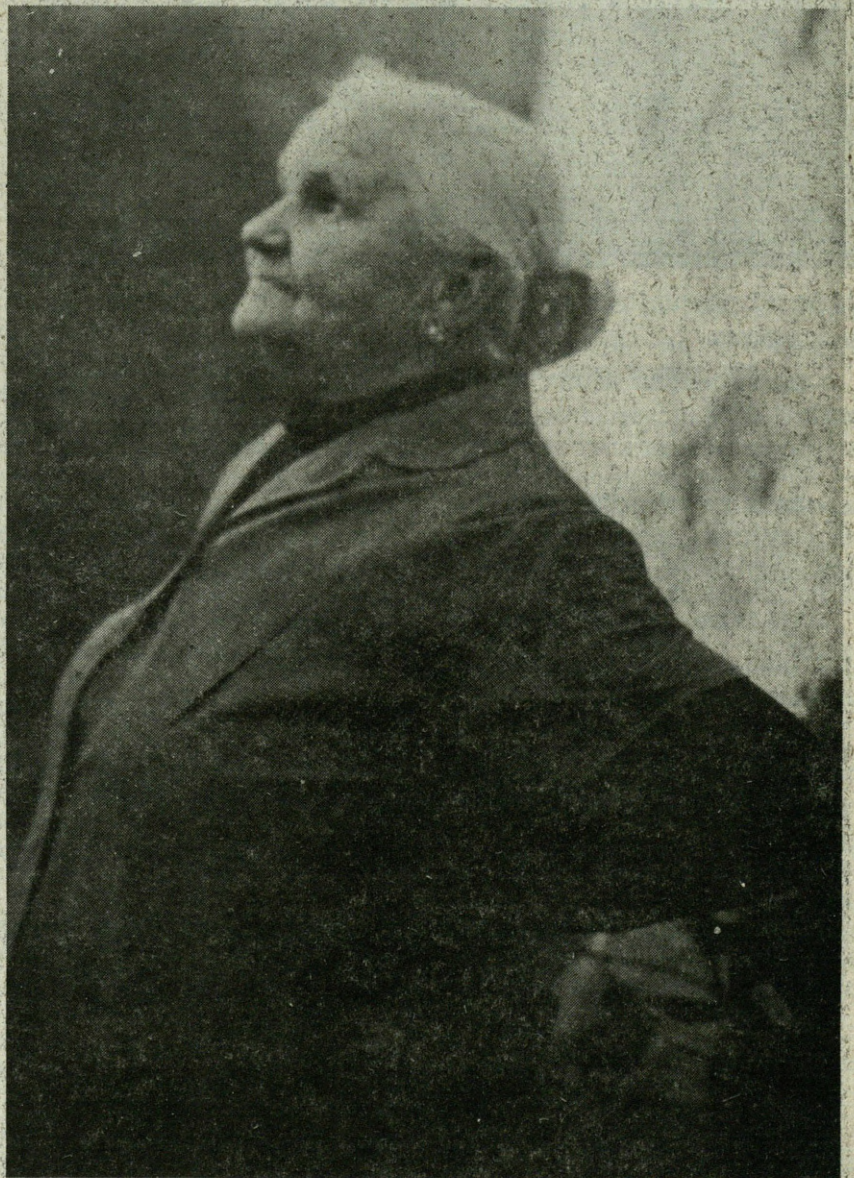
—Asteazkena zen, gizonezkoak lanean eta hau ferian zen. Indaba biltzen ari nintzen eta oilo enano horietakoak dauzkagu eta holaxe gora

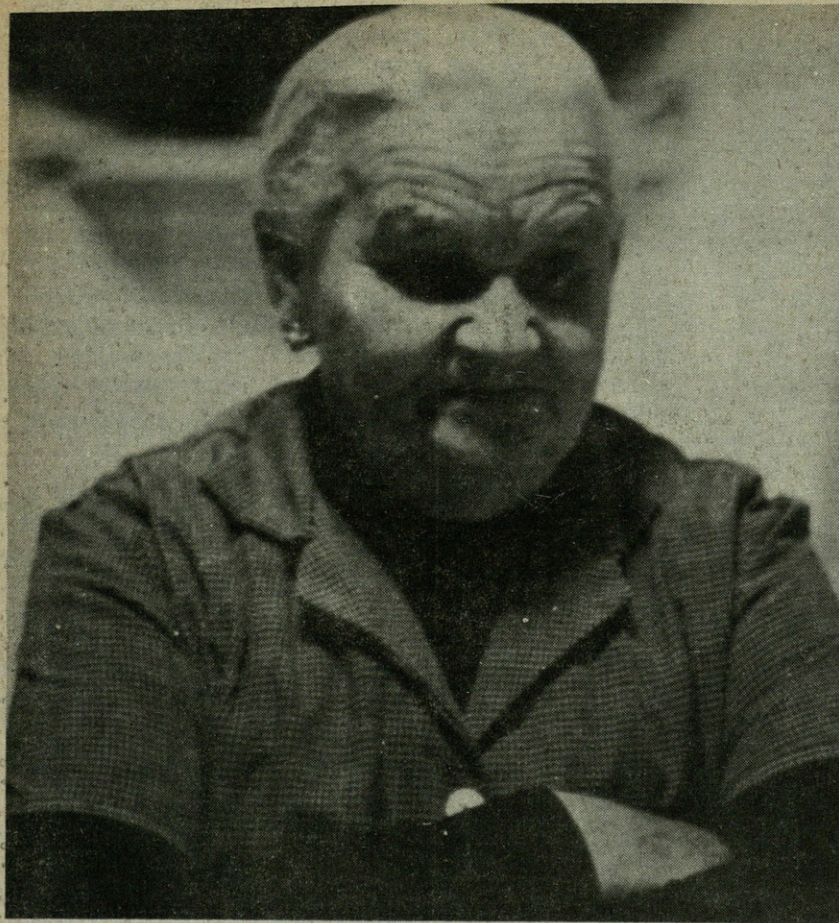
begira jarri zan eta tirrrrr... egiten zuen eta jeix, hik ere zerbait ikusi duk ba pentsatu nuen, berriro ere berdin tirrrri egiten zuen; jarri nintzen gora begira eta hegazti izugarri bat non datorren hortik behera, Lauztierrekatik pasatuta. Jeix, horixe hoan katxarroa pentsatu nuen! Ni hemen nago 40 urte haüetan eta inoiz ez dut horrelakoxerik ikusi. Hura zen katxarroa, dotorea, azpitik zuri zuria ikusten zen eta Arantzamendira joan zen. Handik ordu laurden batera beste bat eta bandadan bat sartuko zela pentsatu nuen baina nun datorren lehenagoko bera buelta eman eta honuntz non etortzen den, eta bajatzen bajatzen belarsoroaren erdian gelditzen da eta

pentsatu ninan, orain egingo dinat prueba. 6ko perdigoiekiko kartutxok hartu nituen, Jabierren eskupeta hartu eta joaten naiz. Belarra zarrazarra jaten zuen. Tira bidearaino joan behar dinat pentsatu nuen, murko baten atzetik pasatu eta poliki poliki joan nintzen eta oraintxe neretzako haiz pentsatu ninan, eta martxatzeko moduan ez uzteko buruaren erdi erdian jo behar zioat pentsatu ninan; tira zionat eta seko bertantxe.

—Inguratu eta ikusi zenuenean zer pentsatu zenuen?

—Ba, hau al zen, hau al zen hola, ko katxarroa, gainean handiagoa

ematen zinan. Hiru kilo t'erdi pisatzen zetunan.

—Eta semeak zu bezain ehiztari onak al dira?

—Baiiii.

—Baina zu baino hobeagoak ez?

—Baiii, ni baino hobeak dira, ni txarrena.

—Eta beste ezer bota ohi izan al duzu?

—Erbia bai gau batean. Gaueko hamabietan ilargia zegoen eta besteak garia ebakitzera joan ziren, nere gizona eta Ameriketara dagoen nere anaia. Umeak ohera eraman eta ehizera joan behar nauk pentsatu nuen. Orduan bi erbi zakur genduzken eta biak hartu eta Itzate Zaharrera joan netunan, erbiak han zeudela esaten zinan jendeak eta... Elutseko belartsuaren goenean jarri eta zakurrak bidali netunan eta berehalaxe au!, au!, au! eta badie zerbait eta ni kieta, altxatu eta neregana ekarri zinenan, ez zan haundia, hantxe bi tirota bota ninan.

—Biaje ederra eginda etorri bazen ondo nekatuta iritxiko zen ez?

—Erbia, keba!; ez ditun nekatzen. Eta hura hil eta berriz Txumixoko zuloan sartu hitunan berriz ere. Txakur haik ikararagarri onak itunan, Elizondora saldu ginuztenan eta ordurako 900 pezetatan bakoitza. Jeiki dinat beste bat eta bi bazetuak pentsatzen ninan eta harrekin suerterik ez ninan izan, zakurrek Izaalaino pasa zetunan. Eta etxera larri ni, garia ebakitzetik etorri ditun eta ni zakurrik gabe, zer esango dine. Etorri nitxon korrikan, sartu ganbaratik eta haiek sukaldara iristen. Zakurrei zertara jaregin die honek gaur ordea, neri hoska eta ni ohean. Ea zakurrek non nituen eta nik ez nekiela, berak libratu zirela, zakurrak Izaaldik aurrea joan zirela eta nik joan badira etorriko dituk esan nienan.

—Eta zakurrek etxera berriro etorri al ziren?

—Bai, bai urrutiena egonda ere etxera bueltatzen dira.

—Txakurrik orain ere edukiko duzue ez?

—Bai, bost bat bazeuden.

—Eta jateko zer ematen diezue?

—Hezurak, haragia geuk jaten dinagu eta txakurrentzat hezurak.

—Ehizeako afizioa garestia da, ala?

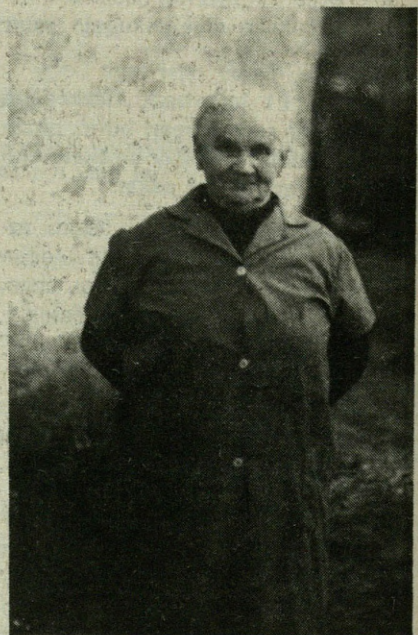
—Bueno, hori bai dela garestia eta bizio txarra, eskupeta berri bat gaur egun hogeita bost mila duro kostatzen da eta kartutoxak hama bost hogeina pezeta edo. Lehen goan ere 58 birigarro ekarri zetuztenan aita semeak Nafarroatik.

—Zuk ehize prantatzen ere jakingo duzu ez? Usoa adibidez, nola jartzen duzu?

—Usoa, osorik edo erditik ebakita jartzen duzu, olio gorri gorritan gainetik prejitzen duzu, kazuelan sartu eta gero porrua, perrexila, azenario, barazki eta gehiago eta orduan eta hobekiago, pil-pil-pil bi ordu edo eduki, hiru hobe, ordu pare bat daraman garaian kopa bat koñak berotu eta hura bota eta elegantea ateratzen da.

—Anttoni, lehenago, satorrak ere harrapatzen dituzula esan diguzu, zer bitarteko erabiltzen duzu?

—Eskupetarekin asko harrapatu dut, oso errexa da. Badakizu, satorrak ordu jakinak izaten ditu. Goizean hamarretatik hamaiketa edo t'erditara jotzen du, eguzkiak parea harrapatzen duenean eta arratsaldean berriz, bostak, bosterdiak hortxe berriz ere. Hotsarekin askotan ikutu ere egin gabe ziplo gelditzen ditun, sustoarekin, kordea joaten zaie.

—Ia zer bizitza daramazun, egunean zehar zer egiten duzu?

—Goizean 7etarako egunero jaitzen naiz, behiak jeitzi eta bazkaldoan siesta pixka bat egitea gus-tatzen zaidan; orain, ehiza dagoe-nean ehizera eta gauean zortzi t'er-diak aldera, fuera!, lotara.

—Inguruko baserrietakoek zu es-kupetarekin ikusita zer esaten di-zue?

—Ez dira harritzen, ia ohituta daude.

—Baina hasieran?

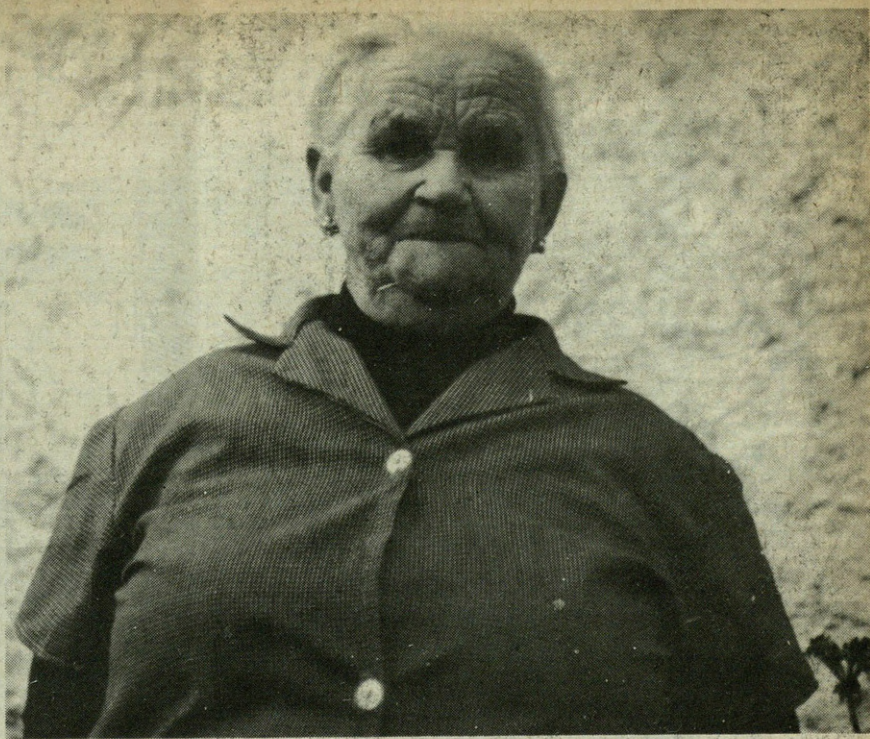
—Beti nola ezagutu nauten, kan-potik etortzen direnen batzu edo ho-rrela bai, Behin batean Alemana eta beste batekin topo egin nuen eta eskupeta moderno batekin zegoer eta esan nion: joño, hemen zabil-tzate. Bai, hemen gabiltza; hi, esku-peta hori utziko al didak? Bai, bai, bai, emango ez dizut ba? Hartu nuen eskuan eta desmontatu egin nuen eta larrituta lagunari begiratu zion; emakume, atso zahar honek, baina zer da hau? pentsatu omen zuen. Berririo eskupeta hori montatzen diot eta eskupeta erosiko niola esan nion. Ez dago saltzeko, erantzun zi-dan; bai bost mila pèzeta pagatuko diat, goazen etxera eta berehala emango dizkiat eta ez zuen nahi izan, ordutik adiskide egin ginen. Beste egun batean ttottal eginda etorri zen; zer, usotara etorriko hin-tzen, esan nion eta, bai usotara eto-rri naiz baina mozkortuta nago. Moz-kortuta? Ez zio inportik, hori pa-satzeko kafea emango diat eta kafe goxo goxo eman nion. Gero esan zidan: kartutxorik falta al duzu? Bai, gehienetan kartutxo falta izaten diat, ahalegintzen nauk harrapatzer bainan... Eskutakada bat kartutxo eman zidan. Bejondaiala hiri, hi be-zalako mutikorik Ataunen ez ze-goek, esan nion. Urrena beste es-kupeta bat ekarri zuen eta esan nion: nahi nikek hik bezalako habili-dadea edukiko banu, lehengoan es-kupeta bat eta gaur beste bat eka-rri duk berriz; auskalo norenak ibil-tzen zituen.

—Eta zuk zer zure eskupeta al daukazu?

—Beste hirurak bana dauzkate eta nik bada ezpada nerea.

—Ondo zainduko duzu ez?

—Bai, engrasatzen dut, askotan

Gripe, katarroak eta horrelakoak sendatzeko errezetarik onena hau omen da: mendian hiru bat ordu ibiltzea, gaixotasun hoiek hego haizeak eramaten omen ditu.

erdoilduta igual egoten da, baina... ja, ja, ja.

—Hemen ehiztari asko ibiliko da, ez?

—Bai, eta ni orduan eta gustora-ragoa egoten naun, batek erituta bi-daltzen badu, nik joan eta taka, etxera.

—Horrelakoak ere egin al dituzu?

Errainek irriparez erantzuten du: horrelakoak bestelakoak baino ge-hiago.

—Nik askori esaten diet, zer, uso-rik ba al duzue? Bai, eritu ditugu, bila ibili gara bainan... Eta nik esa-ten diet, ez ehiztariak ez dik bila-tzen, ehiztaria horrelakoa duk.

—Osasun ederra du oraindik eta gaitzak sendatzeko erremedio poli-tak ere baditu.

—Behin batean familia guztiak gripe harrapatu genuen, indizio eta botikakin besteak sendatu hitunan baina ni ez. Egun batean aspertuta, goizean salda pixka bat gosaldut on-doren, mendira buelta bat ematera joan nintzen eta bueltarako senda-tuta, sano y bueno jarri nintzen; he-

go haizeak eramaten nuen nere gaitza.

—Zuk txoriei eta horrelakoei ti-rorik ez diezu botako, ez?

—Egun batean hor txori mordo bat zegoen eta gure mutil zaharre-nak esan zidan: amona, amona, hor dago txori-piloa. Zenbat zeudek ba? Zazpi, esan zidan. Zazpitatik lau baietz eta berak, ezetz, hartu esku-peta eta zazpiek hil. Gauean patata-kin jateko.

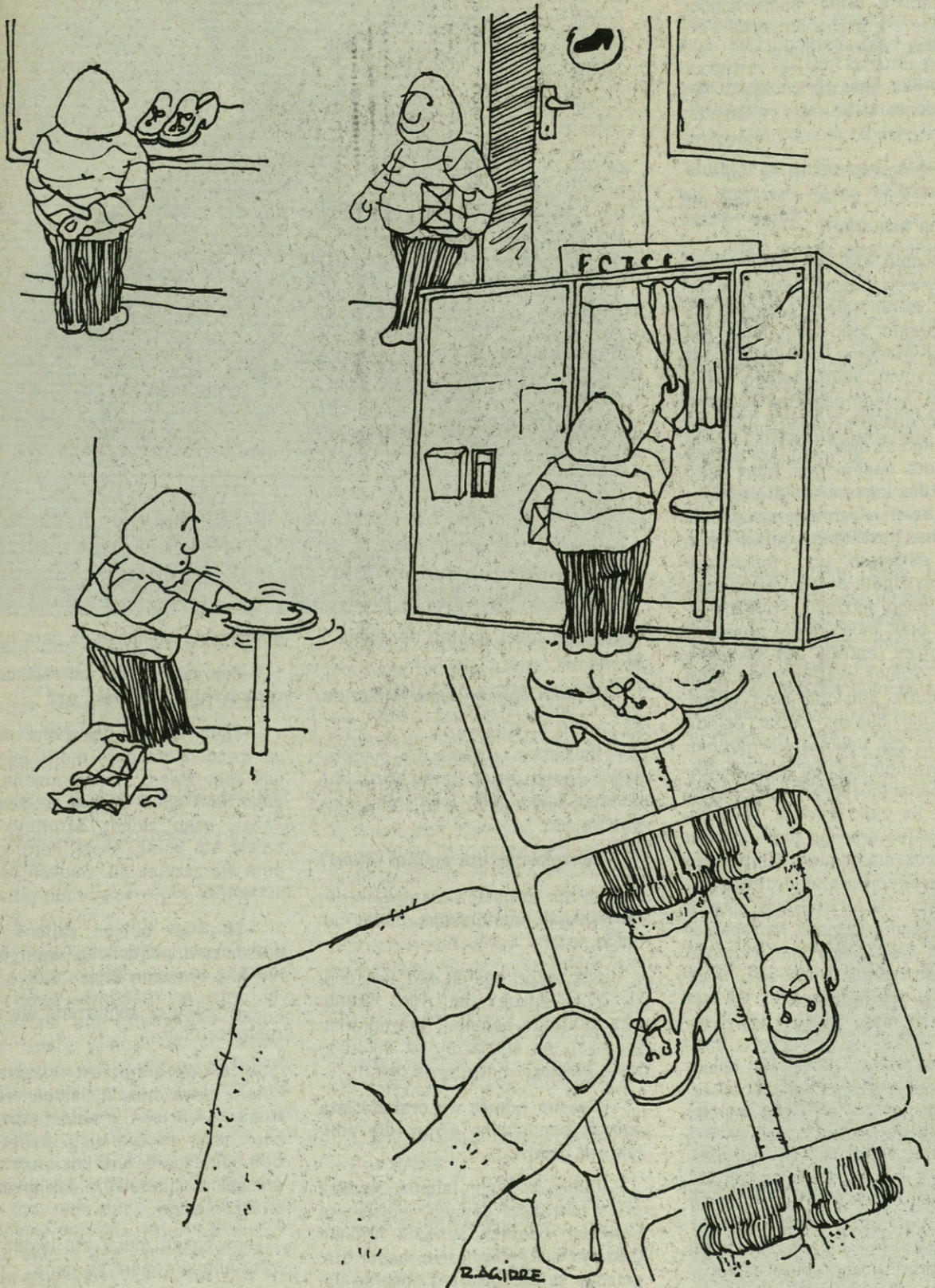
—Ehizetan hiltzen zailena zein da? Luzaro pentsatzen egon ondo-ren hau erantzun digu.

—Argioilarra xamurrena eta doto-reena ere bai.

Argazkiak ateratzeko makina es-kutan hartu bezain laster, algara izugarrien artean «Ahaldegingo den hemendik» esaten digu. Baina zer-bait esateagatik bota du, altxatu eta erropak aldatuta eta ileak orraztuta etortzen zaigu.

Lana bukatu dugu eta laster arte bero batekin agurtzen gaitu.

ELIXABETE GARMENDIA
LURDES AUZMENDI

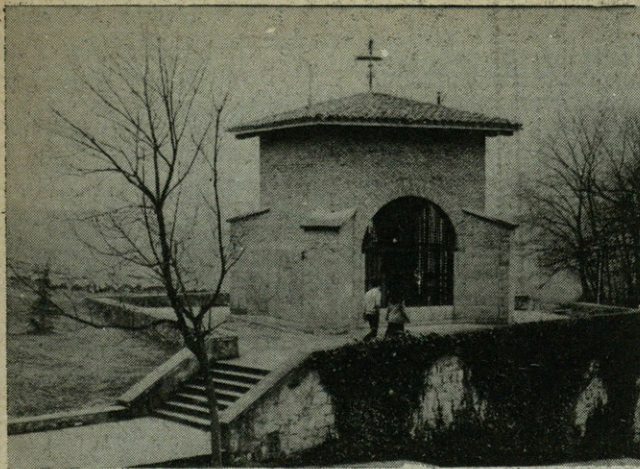
opus-a huelgaren alde

piztirik gabeko zirkoa

Unibertsitate Autonomiaren Legea zela eta Madrilen bi hildako izan ziren ondorio. Gauza harrigarria. Baina Opusen Unibertsitatean gertatu dena, tristura ilun horren bidetik ez badoa ere, ez ahaztekoa. Izan ere, bitxia da. Nafarroako Unibertsitatearen barnean, opustarrak eta besteak, denak huelgaren alde. Jainkoak eta Escrivá de Balaguerrek jakin zer suerta daitekeen egun hauetarako konbokatuta dauden borroka ekintzetan. Aste honetan, artikulua honekin, Euskal Herriko unibertsitei buruzko sail bati ematen diogu hasiera.

Opuseko Unibertsitateetik agertu. Panfletoak zioenez «**erabat berpiztu da ikasle mugimendua Gabonetako oporren aurreko borroka egunekin**». Iruñean autobusa hartu eta Unibertsitaterako bidean, hara non ikusten dudan, zain geltoki batean, Loli Opuseko neska numerario hori. Bai, Gasteiz eta Montejurra gertaeren ondoko asanbladetan ikasle rojilloei «**Quita, quita, moscovita**» esaten ziena. Hiru urte pasa dira harrez gero, ta denboraldi honetan Lolik ez zuen aukerarik izango bere esaldi militantea berriz oihukatzeke. Lan ta lan, ikasle ta irakasleen arteko anaitasun giroa, enfin, folletoek aldarrikatzen dutena, guzi hori hiru urteetan.

Betidanik gertatu izan den bezala Biolojiketako neska mutilak izan ziren Madrilgo bi ikasleen erahilketen aurrean lehenengo mugitu zirenak. Izan ere, Letraseko edifikazioaren inguruan dauden zelai, zuhaitz eta txoriek lasai isilarazi dezakete tiro hotsaren oihartzuna. Biolojiketakoek konbokatutako bi asanbladetan nahiko jende gutxi bilduko zen; 150 edo 200 lagun bakoitzean. Eta ohizkoa den bezala, Zientzitateko gehienak. Hemendik aurrerako bidea ere ez zen berria izango. Lehen lana, Opusen aurkako ikasleen arteko Koordinakunde bat eraiki. Halere, betiko zailtasuna; legeak, Unibertsitate honi bere arauak erabiltzeko eskubide osoa ematen dienez, Koordinakundeak isil-

pean zertu beharko litzuke bere ekintza guziak. Inongo gogorik gabe, klandestinitate usaipen aritu beharra sentitzen dute oraingo honetan ere Opusen aurkako ikasleek.

gabonetan opus-eko agintariak lanpeturik

Bainan hara non eta Unibertsitateko agintariak, tontoak ez direnez, estrategia bat burutzeko probetxatzen dituzte Gabonetako oporrak. Errezoen artean, «la santa intransigencia», kasu honi dagokionez, nola aurrera eraman pentsatzen dute. Hemendik ateratzen den turroia bigun hoietakoa da itxuraz. Biguntasun hori ezustekoa agertzen da ikasleentzat. Izan ere Opusen turroia, berez, beti izan da gogorra. Harritutakoen artean, Madrilgo biltzarretan Koordinakundearen ordezkaria, Pedro Charro dago. «PSOEkoa da, trosko hoietako bat, orain barruan, orain bidalduta dabilen bat», esaten zidan PTko batek. «Dirudienez, huelgaren alde jokatzeko du Opusen. Sekulan gertatu ez den gauza ikusi genuen asanblada batean: atezainek ez zituzten atek itxi. Aurrenekotan ez bezala, inori ez zitzaion karneta eskatu.»

Beste zenbait lagunek ziotenez, irakasle batzuek ez zuten klasetik beren burua erakutsi. Giro lasai hori zela edo ez zela, dena dela bete bete egin agertzen zen Unibertsitateko sarrera urtarilaren 18an zertutako asanbladan. Bostehun lagun baino gehiago, eta lehenengo aldiz Opusenko numerarioek errebelatzeko agindua ez zekartela.

Madrilgo erahilketak urrun zeuden ia, eta orain Unibertsitate Autonomiaren legea eztabaidatzen zen. UCDren legea izan arren, beraiek ere aurka zeudela oihukatu zuten asanbladan Opusenko numerarioek. Dirudienez, lege honek agintzen duenez Unibertsitate honek ez du horren garbi ikusten Estatuak eman behar dion subentzioa.

rojilloen harridura

Gertaera harrigarria. Batzuk eta besteak, denak huelgaren alde, sektore bakoitzak bere interesak defendituz. «Guk ezin dugu jopu hori onartu, martxa honetan irentsi egingo gaituzte eta —zioen Cha-

rrak—. Beraiek nahi dutena legezko bideetatik joan araztea da. Horrexegatik Unibertsitate Autonomiaren Legea eta Opusen Unibertsitatearen barruko arazoak, guzi hori elkarturik eztabaidatu nahi dugu guk.»

beronen ondorioak ez dira momentu honetan Opusen Opusen. Izan ere, klasez klase zatitu da eztabaida. Eztabaida, zerbait esateagatik, klasean sartu orduko «huelga, ezta?» esaten baizuten opuszaleek. Hala izanik, Koordinakundearen aldekoek ez zuten barruko arazoak zakuan sartzeko aukerarik izan.

Gauzak horrela urtarilaren egunak aurrera doaz eta 25eko asanblada iristen da. Horretan, opuszaleek bere jokua aurrera eramango dutela agertzen da garbi. «Hau demokrazia bat da», «Ordezkariegana jasoko ditugu kezak», «Bi egunetako huelga eskatu beharko liokete Erretoreari ordezkariak» eta antzeko esaldiak ziren nagusi. Juxtu Koordinakundeak nahi ez dutena. «Kazetaritza» eta Biologiaketako zenbait kurtsoen boikota egin zitzaizkien ordezkarietako hauteskondeei. Izan ere, Unibertsitate honetako arauen arabera funtzionario bihurtzen da ordezkaria. Fakultate guzietan pertsona «jatorrak» direnak ez dute botorik eman. Era honetara, ordezkari gehienak opuszaleak ez badira ere, ez daude kontra aritzeko prest» —Pedro Charrok—.

diputazioa estutu nahiean

Zer gertatuko ote den 28 eta 3 egunen bitarteko konbokatuta dauden borroka ekintzekin? Inork ez du zalantzan jartzen huelga egongo denik. Honez gaineko ekintzak dira artikulatu hau idazterakoan garbi ikusten ez direnak. Diputazioaren aurrean manifestaldi bat egingarritzat hartzen zuen Koordinakundearen partaide batek. Gero, Diputazioan bertan, agiri bat emango litzaioke Heziketaren arduraduna den Malon jaunari erakunde honek Unibertsitatearekiko di-tuen harremanen aldaketa eskatuz.

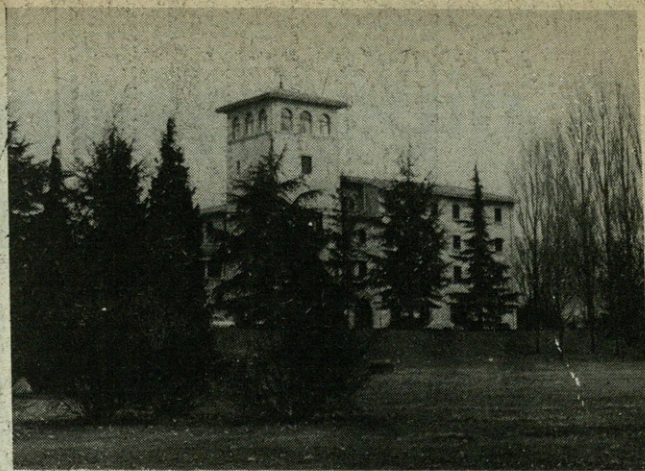

Izan ere, Unibertsitate Autonomiaren Legea eta beronen ondorioak ez dira momentu honetan Opusen buruhauste bakarrik. Diputazioak orain arte eman izan dizkion dirutza dexenteak ere arrisku larrian daude. Ez zegoela prest kontrolik gabeko subentzioak Oposi emateko aspaldian esan zuen gero PSOEk, Alderdi politikoa honen atzera jotzea harritzekoa ez bada ere, gaur egun ere bere horretan jarraitzen du. Halere, aurki jakin ahal izango dugu sozialisten azken jokaera, otsailean eztabaidatzen baita kasua Parlamentu Foralean. Esandakoa betetzen badu PSOEk, bere botoak, ezkerreko taldeetakoekin baturik nahiko liriateke UCD eta UPNenak menderatzeko. Guztira 36 boto 33ren kontra, erdian Ezpona independentetaren boto ezjakina geratzen delarik.

psoe-ko apaizekin, kontu!

Halere, esan bezala PSOEren zain geratu egin behar. Ziur aski Oposen egin ez duena, gehiegi jokatzeko baitu hordago honetan. Dagoeneko, duela denbora pixka bat oraindik ere inola ere gertatuko ez litza-keena: Unibertsitateko Erretorea eta PSOEko Gabriel Urralburuk elkarriz agur eman. Iruliñean suertatua eta kazetari batek kontatua: Urralburu eta kazetaria as-zensoz batean, beheraka. Iristen dira behera eta ate aurrean Alfonso Nieto erretorea topatzen dute. «**Buenos días don Gabriel**», «**Buenos días don Alfonso**». Eta honek alde egiten duenean, Urralburuk kazetariari: «**Es inteligente Alfonso Nieto; es de los progresistas dentro del Opus**». «**La santa tolerancia**», baina bien aldetik?

Borroka egunak zirela edo ez zirela, asanbladak ez uten Unibertsitatearen itxura aldatu. «**Aurpegi as-pertuak eta fatxa hoién atso ederrak, hemen ez da besterik ikusten**» esaten zidan istiluetara agertu zen hor ikasten ibilitako batek. Beltz bat edo beste, Opos-eko apaizak, bizarra egunean pare bat aldiz moztzen

duten horietakoek, bere zapata «**Yanko**» eta guzi, perfume tantan bat ere bai. Zenbait gazte txapeldun, kaikudun, Gipuzkoan horrela dabilzela benetako euskaldunak entzun eta... Eta fatxak, benetako fatxak, ametsetan agertzen zaizkizun hoietakoak. Ile brillanti-natuak, bakero garesti ta ondo plantxatuak, tentte ibili, harrokeriazko desden puska bat beraien izugarritzko papa-alaba hoién aurrean. Hortxe dago apolineotasu-naren giltza. Ultraeskubitarasuna moda bihurtzen de-nean. Lotsa beharrezkoa ez denean: nere ondoan ese-ri den neskak bere karpeta azala ezarri dit begi aurrean: «**Sonsoles Vázquez Bauer**», Coca-Colaren anuntzioetatik hartutako argazki batzuk, eta hauen gainean erantsita, bi pegatina: «**Fundación Francisco Franco**», «**Frente de la Juventud**».

Bestelako pegatinaren ikusi nahian komunean sartzen naiz. Batere ez. Ateen atzean begiratu, ezta ere. Beste komuna batean; alferrik. Hirugarrenean, azkenik, bai; bi, ta biak berdinak. Eraso gogorrek jasan dituztenez gero «**objeción**» hitza besterik ez dago irakurtzerik.

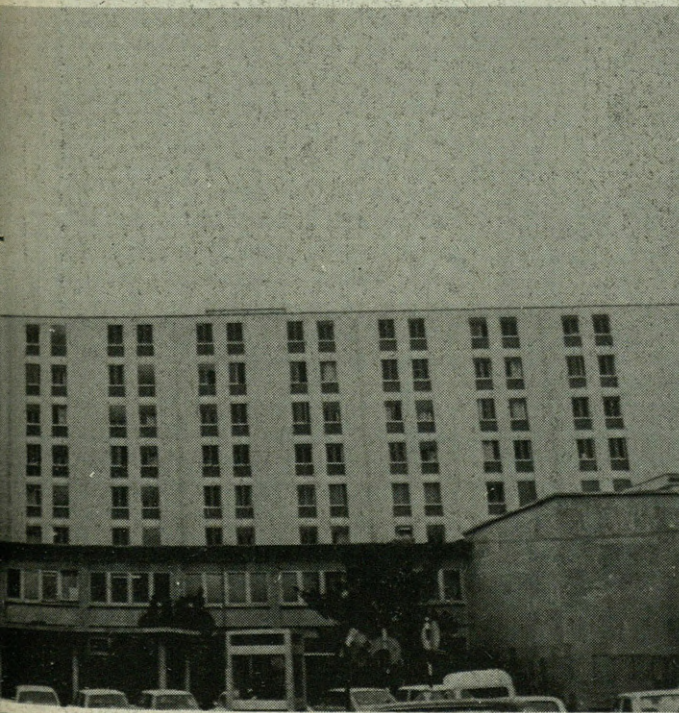
vaticanoan bezala

Tabloietatik begirada bat bota ondoren, sei edo zazpi aldiz ikusten ditut «**Capellania**»-ren agiriak. Bes-te tabloi batean, «**Cosas que pasan**» izenekoa, «**Nuestro Tiempo**» Oposen aldizkariaren publizitatea. Handik gertu, Arte Liberaletako ikasleentzat agiria: hoge-i baino gehiago aldiz klaseetara huts egingo duten ikas-leek ez dute hurrengo urtean matrikulatzerik izango. Ikasleen tabloia ez dago hutsik; paperik ez badago ere, txintxetak bai.

Apaizek ere tabloietatik pasa beharra dute: batean agertzen denez beharturik daude sotana edo cleryg-man erabiltzera. «**Horrela ez izanik, irakasleek parte eman beharko dute, ta beharrezko neurri disziplina-rioak hartuak izango dira.**»

Ateratzerakoan, gabardina luzedun eta korbatadun gazte batengana abiatzen naiz. Opustarra ote? Istiluei buruz bere iritzia galdetzen diodanean zera erantzuten dik: «**Nik ez nuke Unibertsitate hau goratu nahi, baina irakasleekin ere hitz egingo bazenu, hobe...**».

MIGEL OTERMIN

arrantzaleak maldan behera

Askotan hitzegin dugu Euskal Herriko arrantzaleen egoeraz, badiudi haien arazoak hitzez behinik behin askok kontutan hartzen dituela, baina gure herritako portuak geroztik eta hutsagoak ikusten ari gara.

Egia esan, gauza gutxi, edo hobe-kiago esango nuke, ez da ezer gure arrantzaleek beren bizkar gainetan daramaten zama arintzen duenik. Lan kondizio gogorretan mugitu behar izan dira azken urte hauetan, eta aski ez balitz, oraindik gogorrazki dizkiete.

Petrolioia igo dute eta ondorio bezala, bere gai guztiak gorakada izugarria jo dute. Energiaren krisisa nazio gehienetan geroztik eta larriagoa da eta noski, Estatu Espainola ere gogorki ikututa dago. Gasolina, gasoila, etabarren igoerak ondorio izugarriak ekarri ditu, garraioentzat, taxistentzat, arrantzaleentzat ere bai noski.

Gasoil litroa 19 pezetatara igo dute. Lehenago 15 pezetatan zegoen, baina gobernuak ematen zizkien bonoen bidez, arrantzaleek 7,65 pezeta ordaintzen zuten. Orain berriz, 4 pezeta gehiago igo die, izan ere eskaini dizkien bonoek lehenagoko diferentzia berbera suposatzen baitiete, 7,65koa, beraz egun 11,35 pezeta ordaindu beharko dute. Beraz, Igoera berdina da.

ORAIN ARTE

15 — 7,65 (bonoak) = 7,35

ORAIN

19 — 7,65 (bonoak) = 11,35

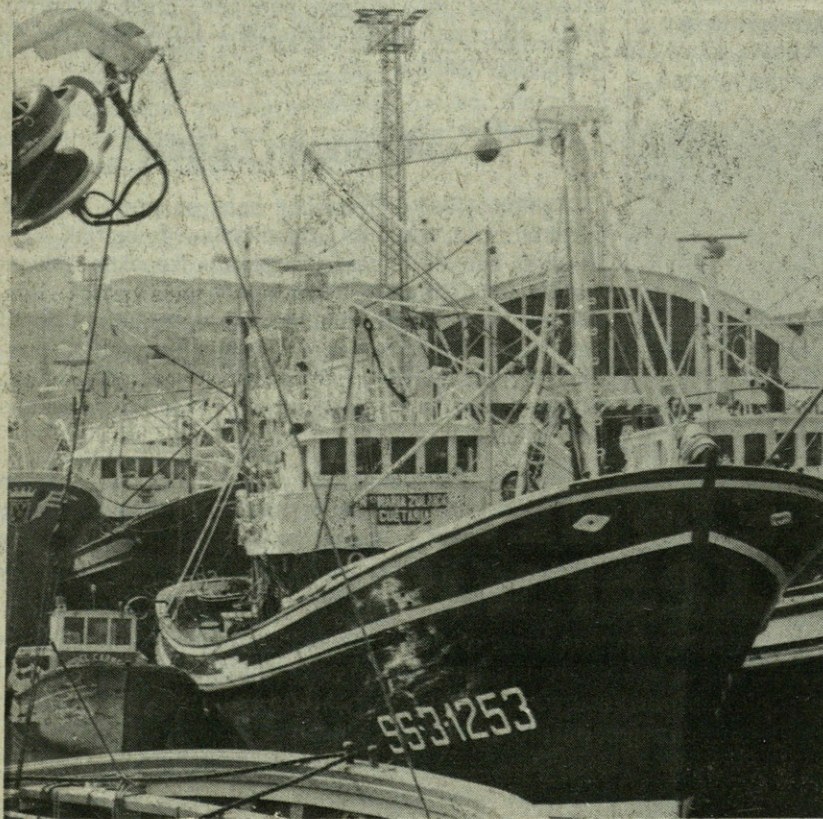
Bajurako Itsasuntzi batek urtean gutxienez 200.000 litro erretzen ditu, beraz izugarrizko dirutza, eta egun arrantzaleek honen aurrean

ezin dute ezer egin. Gainera, Joxe Mari Azkue oriotarrak esaten ziguenez, seguritate soziala ere 15%a igoko dutenaren zurrumurruak badira. «**Hau gure errematea da. Arraina gehiago ez bada ordaintzen, hemen zer eginik ez dugu.**» Orioko portuaren ertzean arrantzaleak goibel ikusten dira, behin eta berriro itsasuntziak lotu beharrean izan dira: «**Sanchez Teheranek garbi esan du, besterik ez digu emango eta gu laguntzeko beste inor ez dago.**» Egoera honetatik irtetzeko, honoko hau eskatzen dute, Frantzia, Ingalaterra eta beste leku batzuetan egiten den bezala, Administralgoak, arraiari prezio fijoak ezar diezaiokiola, eta noski horietatik behera ez dadila jaitsi, ahalik eta kasu gehienetan igotzea, antxoari 20 pezeta, atunari 40 pezeta kiloko, etab...

Iaz, bizitza ehuneko 120 igo zen eta arraina berriz kiloko 2 edo 3 pezeta, eta beste gaiak zenbait altxa dira? Hor dago kokka. Joxe Marik esan zidanez, iaz hilero 40.000 mila pezeta irabazi omen zituen, noski neguko hilabete batzuetan ez dute lanik egiten baina ezin delako; bestetik, lana egiten dutenean ez dute ordurik erabiltzen, egin behar da eta kito. Lurreko langileak berriz, adibidez metal alorreko peoi batek, seguritate soziala eta inpuestoak kenduta 34.000 pezeta inguru irabazten ditu hilean. Uste dut diferentzia nabarmena dela. «**Eta gainera Felipe Gonzalezek oraindik «la bajura es la ruina de España» esateko aurpegia du»** dio biziki haserreturik Joxe Marik.

Bitartean, Gobernuak, Eusko Kontseilu Nagusiak eta beste instituzio guztiak ez dute ezer egiten. Gainera, Europako Merkatu Komunean sartzea dela eta, Madrilek behintzat hemango arrantzagoa gutxitu nahiean jarraitzen du, lizentziak urritzen doaz; arrantzaleek buru altxatzen lanak izango dute.

L. AUZMENDI

aparailuak etxean egin daitezke

lazko Abuztuan amuarrantzari —ariketari— «dato- rren urterarte» esan genionetik gure buruetan kan- paina berria gertutzen hasi ginela esango banu ez nintzateke errealitatetik urrun ibiliko.

Lehenbiziz, arraintzeko garaia amaitu bezain laster, igarotako denboraldiaren azterketa bat egingo ge- nuen. Oso protxugarri izaten da nork bere oker eta erruak nolakoak izan diren jakin dezan. «Kaina hau ez dut erabili behar...», «Aintzira honetako arrainak txikiak direlarik beste amu zorrotzagoak eramango ditut...», «Erreka honetako eltxoak hauexek eta horie- xek dira; kontutan izan beharko dut eltxo artifizialak egitean...» Hamaika burutapen eta ondorio ateratzen da azaleko ikerpenik txikienetik. Beste egun batetan —inork ez badit eragozpenik jartzen— azterketaren alderdi hontaz mintzatuko naiz, merezi duela uste baitut.

Eguzkiaren indarra ahultzen doanean, egunak la- burtzen direlarik, eta udazken neguko eguraldi latzak etxerako bidea hartzera gonbidatzen gaituenean amua-

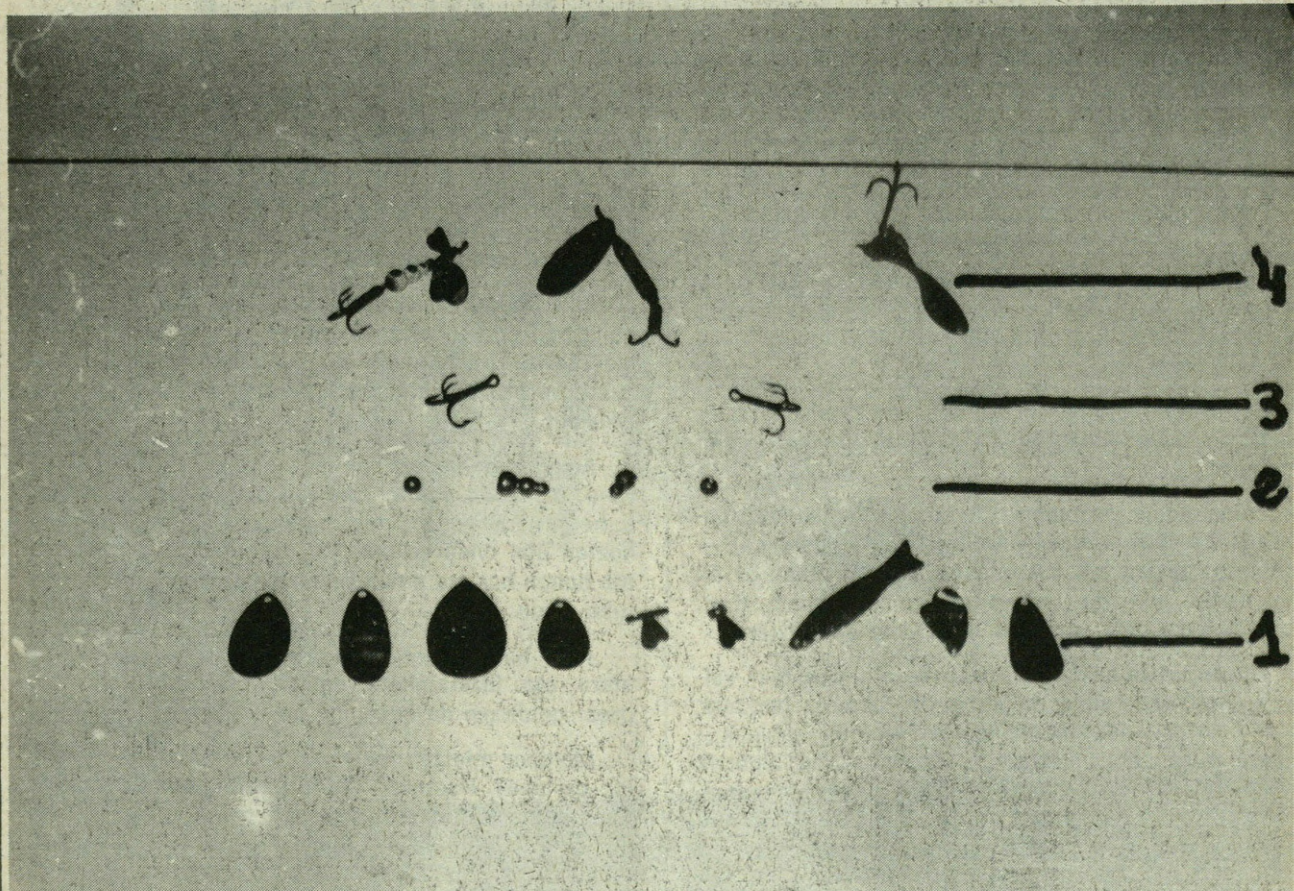
rrantza zaleek ba dugu nola ematen gure aisitarteak.

Ez dut esan nahi ondoko sailetan zale guztiak sar daitezkeenik. Ez, ez. Kopuru osoaren zati bat besterik ez dugu eredu hauetan mugatu ahal izango. Baina, hain zuzen ere, zati hau da irakurleari azaldu nahi diodana. Arrantza mundua bizikiago sentitzen dutenen zenbait gora-behera, alegia.

Batzuek, egongelako sofa erosoan eserita, erosi berri duten amuarrainketari buruzko azken liburuari ekingo diote. Edo «Ehiza eta Arrantza» elkartetik etxe- ratutako aldizkari berezituaren artikulua interesgarria irakurriko digute, TB-aren nahiz umeen oihiu eta ka- rraxi urrikgarriei jaramonik egiten ez dietelarik. Emazteak —sarri— behin eta berriz deitu beharko du bere senar-irakurle-amorrotua afaria hotz ez dakion.

Gaueko ametsetan, berriz, protagonista bakarra izango da amuarrantzale-irakurlea. Bere burua Ipar Ameriketako hibai basati bezain zoragarri batetan ikusiko du gure lagunak, bertatik amuarrainik ederre- nak bereganatzen dituelarik.

Bizidunen mundura iratzartzean, era honetako

1.- Palak. 2.- Berunezko gorputzak. 3.- Amuak. 4.- Hiru eratako kutxarilak

ametsak utzi ohi duten erdiitxaropen erdi frustraziozko zentzazioa nabaritutako du bere baitan. Nolanahi ere, zerbait gogor gertatu behar zaio bart laga zuen irakurketaz gaurko ilunkeran ez jarraitzeko.

Irakurketa-berezituaren alderdi hau besterik ikutzen ez duten amuarrantzaleen kasta hau teoriko intelektualena dugu. Baina, kontuz!! Teoriko hauek ezin dezakete praktika mailan maixutzarik erakus? Jakina, baietz! Teoria ez da sekulan ariketaren kontrako izan. Hala ere, teoriko hauek «desbideraketa profesionala» azalduko digute praktika-garaian. Arrainketaren izkutapen eta urratsak oro, gehien batez, teoriaren bidez eman nahi izango dute, eta honek ez die askotan ondorio onik ekarriko.

lantegi txiki bat

Beste batzuek —teoria munduan fede gutxi nahiz beren izakerari eta ezagupideel jarraituz praktikakoa atseginagoa dutelako— astimategotzat lana aukeratu dute, arrantzarekin zerikusirik dukeen lana, hain zuzen. Eta horretarako —maiz— egiazko lantegi txikiak eratu dira etxeetako ganbara, behe, ontzigela edota sukaldeetan.

Ehiztariak sarri negualdian hustutako kartutxoak udan betetzen dituen bezalaxe amuarrantzale askok tresneria aproposa gertuko du udazken-neguko hileetan, garaia iristean prest edukitzeko. Mota honetako arrantzale bakoitzak berezko ideia eta eritzia izaten du arrainkeri buruz, erabiltzen duen tresnerian aplikatu nahi izaten duelarik.

Teknikaren hobakuntzazko jarraitzaile zintzoak dira. Kutxarilaren palari hamajka ikutu eman diezaioke igerian beren gustora egin arte. Horretarako, ur-presioa, nylonaren lodiera, kainaren luzeera eta, agian, baita amuarrainaren pisua ere sartuko dituzte buruan darabilten formula magikoan.

Bi tipo hauetatik badugu zer ikasirik. Ez da dena itsu itsuan hartu behar, ezta batzaz baliatu bestea baztertzeko ere. Erdikoa aukeratua eta bion taktikaz bat egin dezagun.

Ez dizuet teorikoaren sekretua erakutsiko, irakurtzen baitakizue. Eta titulu asko da zerrendan jartzen hasteko...

Baina, agian, protxugarri litekeena teknikoaren bereiztasunen bat azaltzea da. Eta —hau ez ustekoa!!— niri laketa zaidan bat dut gogoan. Laketa izateak ez du esan nahi horretan maixu naizenik... Baina, tira!, ahaleginduko naiz ikusi eta ikasitakoa adierazten:

Amuarrantzaleek hain erraz bezain penatuki galtzen dugun aparailua da kutxarila. Urpeko harkaitz, adar, sustrai... nahiz kanpoko sasi, argindar kableak... ditugu gure etsai traidoreak. Zenbat birao alperrik botata nylona etetzean!! Kutxarila izango da amuarrantzarako gehien erabiltzen den aparailua. Eta arrantza mundua geroago eta sofistikatuago bilakatzen ari zaigunean (sofistikatuago = garestiago) kutxarila ez da piezari merkeena. Beraz, zoriarekin aparailu hauk etxean egiten direlarik bi helburu erdiesten ditugu:

zaletasuna asetzea batetik, eta sakelari hainbeste izualdi ez ematea, bestetik.

Denok dakigu zer den kutxarila. Baita, arruntki, hiru zatitan bereiz daitezkeela ere: **Pala, gorputza eta amua.**

PALA: xaflazkoa dugu, eta koloreari dagokionez zuri nahiz hori. Uretako kolorearen arauera erabiliko da batekoa ala bestekoa. Zuri kolorea xafla zinkatuz eta horia latoiatuz lortuko dira. Lodiera 0,6 mm. baino gutxiago.

Pala neurri eta itxura askotakoa izan daiteke. Lehen argazkian aurreko lerroan agertzen direnak palak ditugu. Etxean lortu nahi badugu, eduki behar den lehenengo gauza **moldea** da. Moldeak itxura orokorra emango digu, xaflan haren forma marraztu egingo baitugu. Moldeak egur nahiz **burdinezkoak** izan ohi dira. Palaren azken itxura lisoa bada egurrezkoa nahikoa dugu. Baina palari bihurtune bereziren bat edota marra batzu atera nahi baldin badizkiogu burdinezkoak egokiagoak zaizkigu **mailuka** erabili beharko baitugu.

Xaflan marraztu ondoren **artaziez** ebaki egingo da lineari jarraituz. Behin pala edukiz gero izkinarik hesituenean zulatu eta uretan izango duen itxura emango diogu.

egiazko eskulangintzan dihardugu

GORPUTZA: Kutxarilaren erdiko zatia. Hau ere gai askotakoa dateke. Dena dela, azken honetan gehien erabiltzen direnak **aluminio** eta **beruna** dira.

Zati honen fabrikapena palarena baino apur bat gaitzagoa dugu, batez ere prozesuan **urtzagintza** sartzen baita. Urtzagintzari dagokionez orrezen ur daitekeena berunezkoa zaigu eta, beraz prozesu hau adieraziko dut.

Arragoa beharrezko dugu, bertan urtuko baita beruna. Arragoan irakiten denean **mahaiko tornuan** hesu-hestu jarritako moldera botako da salda. Une batez hozten utzi ondoren mahaiko tornutik askatu moldea eta honen har eta emea bereiztuz gero gorputza agertuko zaigu.

Alde batetik bestera igarotzen zaion **burdinaria** atera eta **bizarkinketa** ginez berunezko gorputza prest gelditzen da hurrengo operaziorako.

Moldeaz mintzatu gara, baina zerezkoa da eta nola lor daiteke? Hasteko, eta ezpairik gabe, hauxe da fabrikapeneko tresnarik garestiena. Moldea egiteko **altzairua** baitugu gairik egokiena eta honetatik aparte, moldeak bere fabrikapen berezia behar du. Orduan, «nola lortu» galderari era desberdinez erantzun diezaioket:

Moldetan espezializaturik den lantegi batetara jo dezakegu, honelako, horrelako eta halako baldintzeta-ko. aparailuak nahi ditugula esanez. Faktura igaroko digute. Baita lagunen batengandik ere jaso dezakegu beharrezko laguntza. Beti ezagutzen da norbait ofizio-etan trebatua. Eskain iezaiozu zeuk harrapatutako le-
hen amuarraina eta moldea dohan daukazu etxean, irakurle. Bakoitzari zer komeni zaion esatea ez da nere betebeharra.

Gorputza, jakina, moldearen arauera —erabiltzai-
learen gustora— irten zaigu. Orain nork bere nahiera
pintatuko du. Dena dela, honek ez du hainbeste ga-
rrantzirik. Gehien batez, arrantzalea ibiliko den ure-
tako tonoa izaten da kontutan baina aldagarri honek
ez du pisu espezifiko haundirik kutxarilaren osotasu-
nean.

AMUA: pala edota gorputza gaizki badabiltza ne-
kez hartuko da arrainik. Baina, zer harrapatuko dugu
amu txar eta ezegoki batez?...

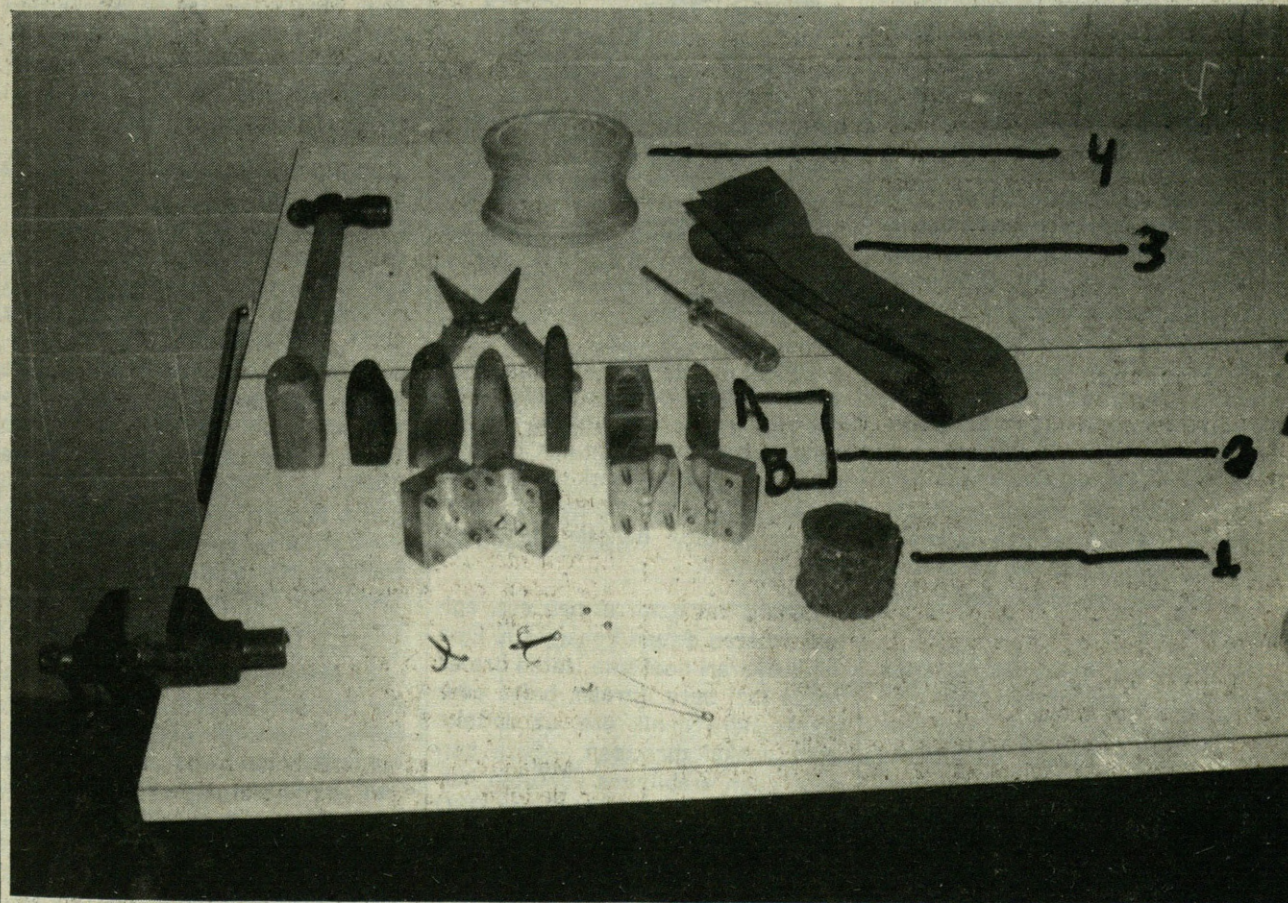
Amuari ez zaio askotan duen garrantzia ematen.
Ez al duzu sekulan —irakurle— nylonaren beste pun-
tan behin eta berriroko pikada sentitu, behin ta be-
rriz ere arrainak aldegiten duelarik? Horrek, gutxie-
nez, gauza bat garbi adierazten digu: pala ba dabi-
lela. Amuarraina erakarria izan da palaren dirdiraga-
tik. Beraz, non dagoke puntu ahula? Begira amuari
eta seguru asko bertan aurkituko duzu galderaren
erantzuna.

Amuak edozein dendatan eros daitezke, hirukoi-
tzak izaten direlarik. Noski, pala eta gorputzeko neu-
rrien arauera aukeratuko da amua. Eta erabiltzean
komenigarri izaten da noizean behin bere egoeraz
arduratzea. Hain zuzen ere, amua oker edota apur
daiteke eta nahiz eta amuarrainaren ahora sartu ez
da bertan kroatuko, arrainak errezki jaurtikitzen due-
larik.

Ba dauzkagu kutxarila osatzen duten hiru zatiak.
Orain burdinhari batez batuko ditugu. Pala eta gorpu-
tzaren artean **bereizgailu** pare bat jarriko da. Bereiz-
gailu hauek —latoizko esfera txikiak dirateke— zati
bakoitzaren funtsa erraztuko dute. Amuaren erdiko
juntagailua kolore biziko plastikozko kanutoez estal
daiteke, nabarmenago egiteko.

Hemen adierazi dudan fabrikapeneko era hau ez
da, jakina, bakarra ezta onena ere, ezagutzen dudan
bat, baizik. (Ez dut patentea erregistratuko). Nork
bere teknika eta bitartekoak izango ditu eta horietaz
baliatuko da. Baina guztiak bide desberdinak helburu
berdinerako: gure zaletasunean ahalik eta gehien haz-
teko. Ez da xede makala!

JOSEMARI VELEZ DE MENDIZABAL
«MENDIAGA»

1.- Berun zati bat. 2.- A: Palak egiteko egur eta burdinezko moldeak. B: Altzairuzko bi molde. 3.- Palak egiteko xafla. 4.-

ez etxekoandre, bai neskame, zoritxarrez!

Urrutirago joateke, Eliza beraren jokabidea ere, ikusi egin behar da. Lehenik, probintzika hartzen ditu hizkuntza kontuko erabakiak eta ez Euskal Herri mailan. Gero, euskalkietan idazten ditu bere lanak, herriarrek hobeki ulertzeko aitzakiz, eta ez Euskara Batuan; ez baita nonbait konturatu (edo ez du konturatu nahi izan) euskalkiak eta probintziak ez datozela bat eta herria analfabetoa bada neurri batetan, euskalkietan ere batuan bezain analfabeto dela.

Garbi ikusten da Ikastolako testuliburu, literatur-liburu erraz eta abarretan, batua erabiltzea dela onena euskalki arteko aldeak denbora gutxian gainditzeko eta euskaldunok nondarrak garen aztertzen aritu beharrik gabe elkar ulertzeko. Euskara Batuan ongi eta erraz jarriko liturgia hobe genukeen, tarteka aldatuz doazen otoitzak baino, Mezatako egunerokoekin gertatu den bezala. Horrek jendea nahastu besterik ez du egiten.

Baina puntu horietatik at, ez dabil hobeki Euskara. Herri handi samarretan duen erabilpenari begiratzea nahikoa da. Elizkizunik erosoan beti españolez eta ugariena ere bai, nahiz eta Elizara doan jendea nahiko euskaldun izan neurri itxurazko batetan (horrelaxe erdalduntzen doan euskalduna maiz). Gainera euskaldunberriak ere ari dira sortzen eta hauk ez dira inon kontutan hartzen. Hitzaldi eta horrelakoak zer esanik ez. Apostoladutza lanetako talderik gehienak (denak ez esatearren) erdaraz ari dira noski. Eta abar, eta abar...

Guzti honen baieztatze apartak Meza Nagusi eta hideko ospakizunak dira. Adibide bezala Donostian San Sebastian egunez emana eta Santa Marian bildutako jendeari ezezik Gipuzkoa osoari irratit bidez eskainia. Bi hizkuntzak ezezik, hiru ere erabili ziren eta ia ohitura du hemengo Elizak horrelakoetan. Dirudenez, latina nahitaezkoa da gure abesbatza, orfeoi eta polifonikoek

beren iaotasunak agertzeko. Musika bikainak, bai noski! Hitz arrotzak orde! Badira euskarazko letradun Mezak ere ahotsetara abesteko modukoak. Halere, musika kategoriaz ez dira nonbait heltzen horrelakoe-tara Jainkoa ohoratze behar den mailara! Presta ditzatela gure polifonia zaleek berriak, beroriei gustatzen zaien kategoriadunak, baina hitzak Euskaraz izan ditzatela eta ez latinez.

Hari horri jarraiki eta nazioarteko Meza hauetan (hiru hizkuntza Erroman ere...!) espñola da mezua eta berri ona adierazten duena. Hori gertatu zen San Sebastian egunez ere. On Joxe Mari Setien gotzaiaren hitzaldi, Meza eta gainerantzekotan, espñola zen etxekoandre eta eus-

Zenbait Eliza-liburu ofizial euskaraz eta espñolez Gipuzkoarako argitaratu direla eta, animotsu idazten zuen Olabarriatar Markosek Z.A.-ren 859. alean. Artikulu hark orde, idazlearen nahiak eta asmoak gehiago adierazten ditu, benetan gertatzen dena baino.

Zeharo bat nator ni neu ere, egi-leak ikusten dituen beharrekin. Egia da, Euskarari neskame izaten ere ez zaiola utzi bere lurrean, baina gaur etxekoandre denik ere, ez daiteke esan euskal gizartean —Eliza barne— duen erabilpena kontutan harturik. Euskarak NESKAME eta OSO NESKAME izaten jarraitzen du eta jarraituko ere du, mikrofonoetara hurbiltzen diren gizon-emakumeak dituzten bezalako jokabideekin jarraitzen badute.

kara neskame. Espñolez ideiak eta pentsakizun sakonak, euskaraz laburpen koskorak Gure Aita eta Ogi Zerutik. Badirudi jende asko biltzean kantu zahar hori besterik kantatzeko ez garela gai. Berorri ezer kendu gabe, garia da beste euskal kanta batzu ere jendeari irakatsi eta kanta arazteko.

Eta neskametzat hori ongien frogatzen duena, honoko haxe da: Zuzentzen aritu zen apaiz jaun batek espñolez bukaeran esan zuena, alegia, azkenean santuari zuzenduriko Gure Aita espñolez esango zela eta nahi zuenak euskaraz esan zezakeela isilean. Hori esan beharrik ere ez zegoen! Isilekorik, inork ez digu inoiz kendu ahal izan garairik okerrerenetan ere! Bestela gaur ez ginen idazten arituko. Baina, gaur eta hemen, nola arraio jaurti daiteke hori mikrofono batetatik? Zer kontzientzia eta zer katolikotasun da hori? Pertsona horrek, ez du inoiz Euskal Herri euskaldunik onartuko!

Neskame benetan Markos eta neskame hankaperatua gainera! Hobe horrela ez balitz, baina horrela da. Euskaraz gehienik ere, laburpenak eta itzulpenak itxura apur bat egiteko eta denetara iritxi nahiez edo... Benetakoa eta mamia orde, espñolez. Adibidez, nola arraio hartuko gaituzte euskalduntzat Donostian egun horretan izan ziren frantses eta alemanen alkate eta bestek zein hizkuntzatan mintzatzen garen ikusirik? Nola arraio euskalduntzat hartu, beraien hizkuntzetan, frantses eta ingelesez euskaraz bezain luze mintatzen bagara gainerantzekoa espñolez eginik?

Ez Markos ez. Zoritxarrez neskame oso neskame da Euskara Gipuzkoako Elizan ere. Zer esanik ez ka-lean! Nahiago nuke zure artikulua- ren izenburua egia balitz, baina oraingoz ez dut uste hala denik eta horretxegatik idatzi dut nik beste hau. Ez etxekoandre, bai neskame, zoritxarrez!

MURUMENDI

long kesh-etik

bizirik gauden eskeletook

Hemen aurkezten dizuegun eskutitz hau Irlandako Long Kesh espetxetik jaso dugu eta bertan ikus dezakezuenez hango egoeraren berri ematen zaigu. Benetan jakingarria denez eta laguntza eskatzen dutenez, besterik gabe, hemen dihoakizue.

Agur Jauna:

Eskutitz hau Long Kesh-edo H izeneko bloketik datorkigu. Bertan 360 guda preso gaude (errepublikarrak eta abertzale irlandarrak) eta badaramagu protesta gogor bat gure politikotasuna onar diezaguten. 1976nean politiko estatutoa kendu ziguten eta orduz geroztik ari gara «tapakien greban». Gu kriminalizat joko ginduen jakera hartzeko prest ez gaudenez gero, erabat biluzik gaude aipaturiko tapakia izan ezik eta beronetan bilduta. Hemengo gauzak hain doaz gaizki O'Fiach zera esan zuela (Irlandako Eliza Katolikoaren buru berau): Kalkutako «pix ixurkiekin» gonbara zitekeela hura.

Gela txikitxoetan bizi gara, ez dugu ejerziziorik egiten eta giltzapean edukitzen gaituzte egun osoz. Gelako hormak giza simaurrez josirik daude. Bazter batetan zikin pila dago eta hain da txarra handik datorren kiretsa, ikustera etorri zen politikari bat fisikoki gaizki jarri zela. Gaitzen arriskua haundia da. Hala ere horrekin bizi beharrean aurkitzen gara gau eta egun, eta egunaren minutu bakoitzean.

Aspalditik ez dugu ez garbitu, ez bazarrik kendu eta denok zikinkeria gainezka dugu, honek irratizoa sortzen duelarik. Oherik ez dugu. Foan espumazko zati bat lurrean botea da dugun ohea. Ez dugu ez mahairik, ez jarlekurik eta «oheak» mahain bezala erabili behar ditugu gure jatorduak egin ditzaun, honek osasunerako ekar dezakeen arriskuarekin. Zola da gure toilette bakarra eta badira, jadanik, bi urte baino gehiago gure arteko gehienek aire freskoa zer den ikusi ez dutenak. Ez dugu ez eguzkia eta ez hilargia ikusten, eta zeruaren zatitxo bat ikustea ere nahiko zaila da leihoak estalirik daudelako; gainera burdinezko barroteak ditugu begi aurrean. Hori dela eta etengabeko buruko minez sufritzen dugu. Eskuratzen dugun jateko pitina hotza eta erdi gordina izan ohi da, gutxi izatez gain. Horregatik bizirik gauden eskeletoak gara.

Denok gosete horren pean gaude, eten gabe, eta gizonen arteko zenbait malnutriziozko gaitza dute ofizialki onartua.

Katxeo berezietan larru gorriak jarri eta ispilu baten aurrera jartzera behartzen gaituzte, gure gorputzaren zati bakoitza zakarki erregistratua delarik. Katxeo hauek basak dira eta dirauteno normalki egurtuak izan ohi gara. Pentsa ahal dezakezu sentitzen duguna ispilua ren gainean gaudelarik? Ezin dugu, noski, geure burua geriza, baina hala ere, edo eta hain zuzen ere horrexegatik, gartzelariak atseginik haundienarekin egunero jotzen gaituzte; larrugorriak dauden gizonak jo ere. Horregatik jende askok, aldi luzeak pasa behar izan ditu eritegian. Egun bakar batetan 76 gizon izan ziren jipoituak, «tapakien gizonak» presandegiko adar batetik bestera aldatuak izan zirelarik.

Eta sendagileak eskatzeak ez du ezertarako balio, hauek ederkitzo dakitelako hemen gertatzen den basakeria. Ez dugu baimenik, ez irratia entzun edo eta telebista ikusteko; ez eta ere egunkari edo libururik irakurtzeko. Ezin dugu erre edo eta eskutitzik, idatzi, eta familiakoek hilean behin ikus gaitzake. Ez dugu eskubiderik inolako ikasketak egiteko, ez eta inolako arroparik jatzeko ere. Esaten digutenez hauek denak «pribilegioak» lirateke; eta horiek galdu baditugu, sistema onartu ez dugulako da eta kriminalaren ikurra gure gain jarriko zuen uniformeak jatzeari uko egin diogulako.

Ez ditugu gure eskubideak besterik eskatzen. Dioguna zera da, gu preso bereziak garela. Hemen bagaude gure helburu politikoengatik da. Eszepziozko legepean atxilotuak izan ginen. Edozeinek dakien bezala gure interrogaketa bide «bereziakin» egina izan zen. Gutariko asko torturatua izan da «aitorpen» bat lortzeko asmoz.

Ingelesak, beraiek ere, besterik ezin onartu dute «tratu desegokiak» izan direla. Gero auzi berezietara eramana izan giren, hots, juradurik gabeko auzitara. Hori dena ez al da zertxobait «berezia»?

Ikusirik «tapaki gizonen» gaurko egoera fisikoa, ez da denbora piska baten kontua, baizik haietako norbait hiltzeko. Zenbait gizon dagoeneko erotu egin da. Beste batzu berriz osasunez oso gaizki daude. Laguntzaren bila gabiltzalako idazten dizut zuri. Hil egin behar ote dut ba, inglesen jokua politiko petral horren erruz? Zuk egin dezakezu zerbait. Esan guztiei eta bakoitzari, etxean eta kanpoan, nolatan gauden H izeneko blokeetan, nola bizi diren ingelesak giltzapeturiko preso politiko irlandarrak Irlandan. Laguniezaguzu, arren, ahal duzun azkarren.

Bihotzez:

GEAROID MAC CONMHAOIL
Bloke H5, Long Kesh
BELFAST

Dear Sir,
This letter comes to Long Kesh, where 360 Republican are engaged in a grim protest for was taken from us in 1976

bakerik ez

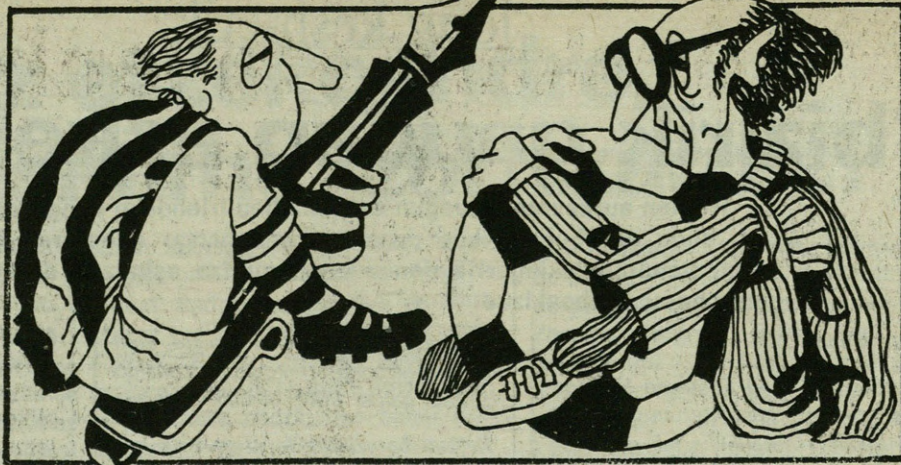
Zerugo Argiako lagunoi.

Zuhaitza, adarrak
adarra loreak,
lorea igaliak,
Bainan zuhaitza,
arantzak ditu,
Eta arantzekin,
ez adarrik,
ez lorerik,
ez igalirik,

Herrietan bezala:
Herriak bakea
lortu nahi,
bainan herriak
etxaiak ditu,
eta etxaiekin:
ASKATASUNIK EZ
eta askatasunik gabe:
BAKERIK EZ.

Mila esker.

ARANTZA
Iruñea

zorionak ollarrari!

Agur bero bat Iruñeatik:

Inork pentsa zezakeen
baino lehenago, Euskal He-
rria bere aintzinako luzeza-
balera errekupepatzen ari
da. «Vasconia»-k bere frui-

tuak eman ditu. Pozik egon
daiteke Federico. Behar ba-
da, Cruz Vid honek, Mikel-
ditarren ahaidea dudarik ga-
be, erraz diezaguke «Bela-
tzen Baratza»-ren irakurke-
ta. Ongi etorriko zaigu.

Eta gure poza ez da hor
bukatzek: korrikalariak ere
idazle bihurtu zaizkigu. Fut-
bolistak beste horrenbeste
egingo balute baloiari osti-
koak eman orde... Ongi
portatu zaigu «Diario de Na-

varra» oraingo honetan. Zo-
rlonak eman beharko dizkio-
go Ollarrari. Bale.

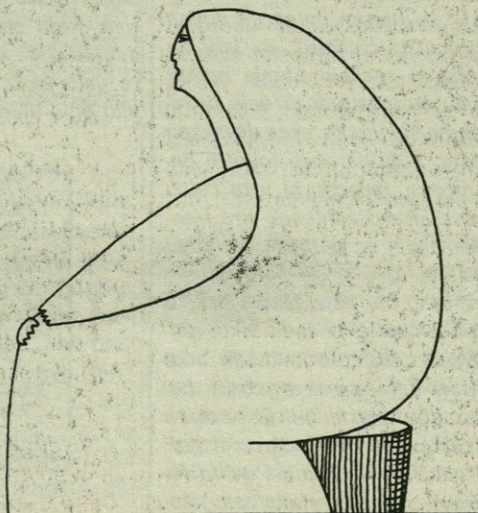
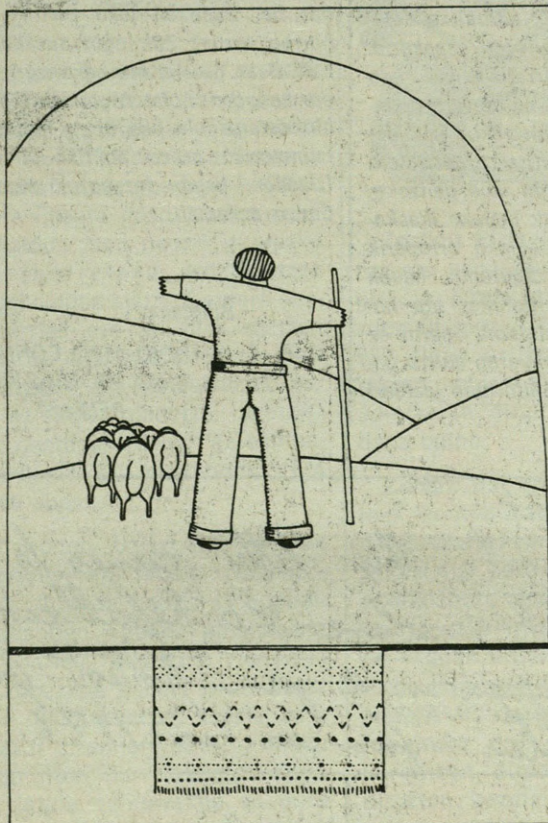
Urren arte.

MIKEL BUJANDA

OHARRA:

BESTEENA sallean, 7.
orrialdean, aurkituko duzue
Mikel Bujandak aipatzen
duen «Diario de Navarra»-ko
berri hau.

m.artola

euskara eta lanbide heziketa

Ikastoletan O.H.O. osatzen dute haurrek. Leku batzutan, B.U.P. eta C.O.U. irakasteko Lizeoak ere badi-ra, baina gehiengo batek, zer jarraipen aurki dezake O.H.O. bukatzean. Nola daude 2. mailako ikastetxeak. Euskara arloan eta euskarazko irakaskuntzan?

Ni neu ez naiz gai, guzti horri erantzuteko, baina alor bati dagokionaz, hots, Lanbide Heziketari buruz, zerbait bai, halabeharrez izan ditudan harremanei esker.

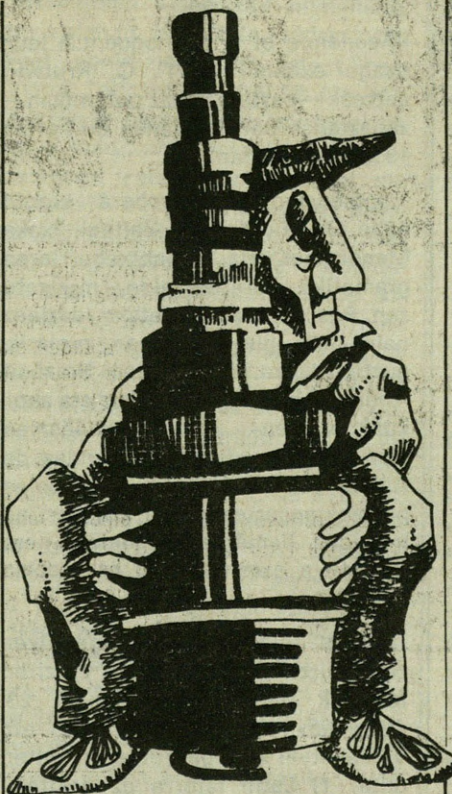
Duela hiru urte t'erdia edo..., zenbait Lanbide Heziketa Ikastetxeetako zuzendari, irakasle, etab. bildurik, zerbaiti hasiera ematea erabaki zen eta horretarako, testugintza edo liburugintza bat hasi zen ELHUYARen ardurapean. Eragilerik indartsuena, Arrasateko J. M. Arizmendiarieta Politeknika Ikastegia izan zen.

Korpe hari esker, zenbait lan egin da liburugintzan eta egiten ere ari da, baina ikus dezagun egungo egoera zein den irakaskuntzari aplikatu zaion heinari dagokionez.

lanbide heziketa ikastetxeak

Arrasateko Politeknika Ikastegian, bada irakasle talde bat, gaiak euskaraz irakasten ari dena eta zehazki honoko hauek direla esan daiteke:

- 1) L.H. 1-1 mailako mekaniko talde bat (20 ikasle) irakaskuntza guztia euskaraz egiten ari da. Gaiak: Matematika, Teknologia, Mekanikoa, Fisika, Marrazketa, Teknikoa, eta beste gai guztiak euskaraz ari dira ikasten. Liburu eta apunteak euskaraz dituzte jadanik gai guztietarako. Irakasleak berriz, zer esanik ez.
- 2) L.H. 1-2 mailako mekaniko eskaldunak, Teknologia, Mekanikoa behintzat euskaraz ari dira ikasten dagoeneko, baina datorren ikasturtean, Teknologia ezezik, Marrazketa, Teknikoa, Matematika, Fisika, etab. dena euskaraz

eman ahal izango zaie aurten 1. urtea egiten dutenei.

Eta horrela urtez-urte jarraituz, beste hiru bat urtetan Mekanika espezialitatekoek dena euskaraz (1. eta 2. graduak; 5 ikasturte) ikasi ahal izango dute. Ordurako, liburuak eta irakasleak ongi prestaturik izango dira. Beste espezialitateetan oraindik ez da hasierarik izan (elekttrizitate, kimika, marrazkilaritza, administrari, etab.) baina egin beharreko lan bezala ikusten da.

Horretarako eta irakasle beraiek diotenez, ezinbestekoa izan bide dute ELHUYAR elkartearen lana liburugintzari dagokionez, nahiz eta horretarako behar izan den dirutza (gutxieneko liburu-kopuru bat ordaindu beharra, argitaratzea lortzeko) Arrasateko Ikastegiaren lepotik izan.

Argitaratu behar izan diren liburu eta apunteak, ikastetxe askotarako balio dutenak dira eta salgai daude,

baina gaurdaino dirudienez, beste inongo Langintza Ikastetxek ez du ezer egin gaiak euskaraz irakasten hasteko. Zer gertatzen da? Iraultza handiegia ote, zenbaitzurentzat? Ala, Euskara hizkuntza bezala irakastea nahikoa ote da diglosia gainditzeko? Non dute jarraipena Ikastoletan O.H.O. euskaraz ikasirik B.U.P. egin behar ez dutenak? Nora begira daude Euskal Herriko Langintza Ikastetxeak?

beste ikastetxeak

Langintza Ikastetxe bereziki izan gabe ere, bada Ikastetxerik Ikasketa mota hori zerbait irakasten duenik eta bereziki Administarritza arloan gainera. Nik dakidanez, maila honetan bere urratsak ematen ari den bakarra, Donostiako Santo Tomas Lizeoa da. Lehen graduari dagozkion bi urteei dagozkien gaiak irakasten ditu Marrazkilaritza eta Administarritza espezialitateetan. Dagoeneko eta Euskara hizkuntzatik at, Natur-Zientziak, Giza arloa, Teknologia, Marrazketa (praktika), Fisika eta Matematika zati bat ematen dira euskaraz. Besteak ere ordea, prestatzen ari dira berehalako batetan eman ahal ukaiteko, hala nola, Merkatalgo-Matematika, Kontaduria, etab. Apurka-apurka eta lanaren poderioz, ari dira bada hauek ere, gaiak eta irakasleak euskaraz irakasteko moduan prestatzen.

Maila honetako Ikastetxeekiko ere, ez dut jakin besta inon zerbait egiten ari direnik! Non daude Langintza Heziketako lehen maila ematen duten beste hainbat eta hainbat Ikastetxe? Zeren zain daude?

Hauk denak, lehen urratsak dira, baina hasiera hartako bileretan Lanbide Heziketako Ikastetxe gehiagotako ordezkariak ere baziren. Jarraipenik ordea, inon ez da ikusten aipatutako bi kasuetatik at. Noiz arte horrela? Beldurra al dugu geure hizkuntzan zientzia lantzeko? Ala jende prestaturik ez? Eta prestatzeko asmorik?

MURUMENDI

“gernika”

herriminaren eremuetan

GERNIKA izenak oroipen frango ekartzen digu burura... sua, Iparragirre, Picasso, Txaho xiberotarraren iragarpena, batailo bat... kazeta batena ere, 1948/53 urteotan Donibane Lohizunen publikatua, «euskal herri humanismoaren zerbitzutan» lemapean.

orixe: euskaldun asmo bakarra

Euskaltzaleak arrunt nekez arizaten ziren beren lanetan, gerrako makur handiak sufrituz oraindik. Ilunbe haran argitate ttipi bat abiatu zen, bazterrak harrotuz eta halako zabaltasun giro bat hedatzen zelarik. Garai hartan, ageri denez, barne kritika zilegi zen euskal eledderen munduan. Posible zen idazleek atertu gabeko eztabaidak bul-tzatzea eta elkar zirika, pondu xotiletan ere, aritzea.

Eztabaida haietako zuzpertzaille nagusia Orixe genuen, duda izan gabe. Zenbaitetan, gehienetan, gogor eta lazki, bestetan leunago («Zu ere bai xeme? Zer da kultur izen itsusi hori?») idazten dio batetan Andima lbinagabeitiari. Herbesteratzeak eta bere zokoratzeak, agian, eragiten zuten gazteekiko lis-karra. Eta ez horren gazteak zirenekiko baita, Pierre Lafitterekiko, kalonjea, kasu batez. 1949.eko urrian egindako artikuluxka batetan Orixe oroitarazten dio Lafitte jaunari, noren proposamenari esker —Orixe-renari, noski— sartu zen Euskaltzaindian, eta bide batez gerraz gerztikako Euskal Akademia eta gerra aitzinekoaren arteko diferentziak, zera diotsola: «No hay que olvidar que la Academia nació en la Península, y nadie y menos los labortanos deben considerarla como cosa propia. Son ustedes descontentadizos. Todos quieren ser académicos de número y ninguno correspondiente» (Lacombe, Adema). Handik labor labor Lafittek erantzuten dio («De grâce, ne craignez pas que les pauvres "continentaux" colonisent

l'Académie et la confisquent à leur usage exclusif...») F. C. Krutwig gazteak —parte hartuaz polemikan— zehaztaper batzu emanen du hortaz 1950.eko apirilan.

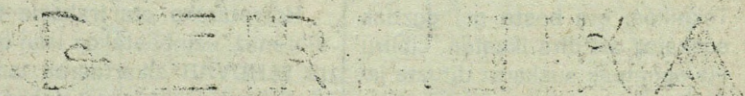
Intensu-ontziari sobera eragin gabe Orixe, Olabide, Zaitegi, Ixaka Mendizabal eta Omaetxebarriaren gramatika beraren alde, mintzatu zen. Bestetik, urte haietako idazleez gain bere burua hartzen zuelarik, guztien jueza bihurtua zen. Noizbait Andimari bezala —maitekor eta aholkuak ematen— «Larreko»ri idazten zion batetan: «Las propagandas de Aitzol, Altube, Larreko, principales portaestandartes de lo popular, no merecen llamárselas guerra, pero tienden a extenderse y es preciso atajarlas».

Beste mintzamolderik erabiltzen zuen, aitzitik bere gustoko ez ziren idazleak gaitz-esteko. Honela 23. «Gernika»n hauze dio Krutwig eta Villasantez: «Iru gauzetan utsegiten dute: 1) Latin iatorra ez dakitela, 2) euskera iatorra ere ez, barren barrendik, beintzat, 3) itzulkizana-ren arauak ez dakitzatela». Edo/ta Krutwig-en «Nirbana» poemari buruz: «Ez dakit Krutwig Budaren ala Tzeus-en semea dan... Neurtitz hoiek lumari erdoia kentzeko egin ote dituz?». Gero eta tematiago, Buda hizkuntzalaria eta —gorago esan bezala— Lafitteren aurka, idatzi egin zuen frango, sumindurik maiz: «No me extraña que Lafitte no entienda

el nuevo euskera de Zaitegi, porque no entiende ni el antiguo. Si así sabe el griego, bueno está».

geroko bidetan kriseilu

Sei urteren buruan eta hogeita bost zenbakiren zehar mintzaira, gaiak eta idazle berriak aurkituko ditugu «Gernika»ren paiatan. Nietzsche, Helderlin, Goetheren itzulpenak ditugu. «Gernika» itzali eta gero hurbil batetan agertu ziren norabideak, hala nola Biarnori buruzko grinak, 24. alean Orixe egindako artikuluxkan («Biarnoko birrizenak eta toki-izenak»), dekada bat berantago, Krutwig lehen eta Txillardegiren «Huntaz eta Hartaz»-en berantago («Biarno euskaldunaz» —delako artikuluan) agertuko zirenak. Edo/ta «Vasconia»n plazaratu zen zenbait erizpide, Protestantismo eta Leizagarraren euskara preklasikoari buruz, kasu batez. Honela, «Euskaldungoaren etsaiak» —delako Miranderen artikuluan: «Ai beren aitzinako paganizmuaren begiratzera herabe izan ziren Euskaldunok, behintzat protestant bihurtu izan ba lira Euskalherria salvatuko zen ezbairik gabe, herri bat denetik... Albret-eko loanna eta Leizarraga hotsemaile genituela, berphizkunde bati buruz ginhoazen bai herriketan, bai intelligentzan: gure gogo-hertstura dela kausa, hala ez da izan...»

“EMAN DA ZABALZAZU”

REVISTA TRIMESTRAL

AL SERVICIO del HUMANISMO POPULAR VASCO

Nº 17

OCTUBRE - DICIEMBRE 1951

Luz exka suertatuko litzaguke «Gernika»ko orrialdeez gaindi agertutako izenen berriematea, esan dezagun, halere, funtsezko belaunaldi eta uhain berri batetako izen guztiak, kasik, bertan zeudela: Mirande, Peillen, Krutwig, Zaitegi, Iratzeder, Ibinagabeitia'tar Andima, Justo Garate, Larreko, Orixe, Altube...; politikari abertzaleak ere, Pablo Artxanko iruñearra, Tellagorri, Irujo anaiak (Manuel eta Pedro Mari), Julene de Azpeitia, Jesus de Galindez..., edo/ta pentsamolde desberdinetako euskaltzaleak, Arellano Iturria olerkaria, Isidoro de Fagoaga, Juan de Gorostiaga, Norbert Tauer, Marc Legassé, Philippe Veyrin, Juan Thalamas, E. Salaberry, Carlos Ruiz de Galarreta...

azkentza baten esperantza

Sortzaileak ez ziren joera konkret bati lotuak, jasoaz nolabait Euskal herriko liberalen tradizio bat. Isidoro Fagoagakoa, Victor Etxarri eta Rafael Pikabea «Alcibar», donostiar kazetariaren inguruan 1944.ean apirilaren 26.ean D. Lohizuneko La Poste ostatuan lehenbizikoz bilduak, «Gernika» institutoak 1948.eko urtarilaren 10.ean plazaratu zuen bere lehen alea. Lehen zenbaki horretan adierazten zutenek, ez zuten deus ikusietorik izen bereko «Eusko Yakintza»ren kazetarekiko edo Bilboko «Estudios Heráldicos» —zirelakoek argitara ematen zutenaz.

Iturburua, 1945.eko urria/azaroaren Gernikako suntsitzearen urte-

mugan egindako ekitaldian jar genezake. Honetan «Gernika» kazeta bat publikatu zen, eta hauziak agertu. Hartaz geroztik joera aunitzen agerbidea izanen zela Pikabeak bultzatzen zuen mugimentu hura. Bestenaz, Baionan, bazen Gernika izeneko institutoa, baina Donibane Lohizunek ez bezala, alderdi politiko bakar batetako jendeez osatua.

Hasierako «Gernika» humanista, eta nolabait moralzale, erdaraz batiptat, apolitizismuaren zale (Cherterton, Teilhard de Chardin eta beste kristau pentsalarien miresle) aldatuz joan zen, epoka bera bezala. Hasieran, «euskaldun, español eta europear» bezala hitz egiten bazuten, azken zenbakitarako garbi aski zuten egindako lana eta norabiderik eza. Honela esaten digute azken-aurreneko zenbakian: «Gernika hará un alto en el camino. Su próximo número será el último de esta etapa que fenece... No incurriremos en el manido tópico de afirmar que GERNIKA renacerá un día, como el ave Fénix, de sus propias cenizas...». Andima Ibinagabeitia zenarentzat «gure zuzi argiena» hiltzera zihoakigun. «Etsaiek arrizko Gernika suntsi ziguten —zioen azken zenbakian— eta anaiek gogozko "Gernika" au suntsi nai digute». Hala gertatuz, Xaho eta Mirande, Xiberoko semerik argienek esperantza besterik, geratzen zen; «Agian eguna ethorriko zaiku, uste baino lasterrago, gure gizeli iainkoen aldareak haizara lorez estaliko baitira gure oihanetan, edo gure bihotzetan bederen... geroaldi bati buruz joaile».

J. L. AIALA

**zeruko
ARGIA**

EUSKALDUNON ALDIZKARIA

lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT EGINA EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT ZABALIK

HARPIDETZA

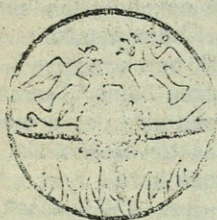
Barruan	1.900 ptz.
Korreo Batsuneko herrietan ..	2.100 ptz.
Atzerrietako beste herrietan ..	2.400 ptz.
Airez	3.800 ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	60 ptz.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena	
Deitura	
Helbidea	
Herria	
Prob.	
Adina	
Ogibidea	
C/C. Nom.	
Zenbakia	

★ ★ ★

GERNIKA

* EMAN DA ZABALZAZU *

CAHIERS DE CULTURE HUMANISTE BASQUE.

Nº 19

Suplemento extraordinario

1937 - APILLA'ren 26'yan - 1952

Gaurko egun ontan bertan, yoañ diren bertze urteetan bezalako gogo on berberaz, gogoratzen dugu, Hitler'en al-

"xut" fanfarrea

Ez da gaur goizean ateratako diskoa. Eta? Ba hori: oso entzungarria den arren inor gutxi egin diola kasurik komunikabideetan, inor gutxi jarri duela irratian, anuntzioren baten atzean ez bada. Ezin esan harriturik gaudenik. Bai baitakigu holako musikarik ez dela sartzen gaurko inkisidore berrien buruetan. Ezta belarrietan ere. Snobismoa eta intolerantziak belarrizuloak estutu egin dizkiete eta. Snobismoa aski ez balitz (eta bera bakarrik ere nahiko indartsua bada) multinazionalak ederki pagatzen dute beren aginduak zintzo betetzea.

Benetan: zorionak eman behar. Radio San Sebastian FMko «musikoei», beste irratietan musika aukeratzen dabilten gehienek, gure herrietan euliak adina ugaritzen ari diren pub eta diskoteketako pintxadiskoei, «disc-jokey»izeneko inkisidore harraputzei,... Kristoren lana ari zarete egiten, hi! Ez zekiat disketxeek zenbat ordaintzen dizueten, baina gure herriarengan lortzen ari zaren burujatearen neurriko jorنال baduzue, seguru Donostiako alkateak baino dirupila haundiago irabazten duzuela. Laster zuetaz lasaiago hitz egiteko asmoa badiagu. Eta hitaz ere bai, Juan Pedro Calvo maitea.

Paperaren aurrean jarri naizenean, ez zen nere asmoa diska hontaz azterketarik egitea, musiko hauek, eta orobat kontsumokoa ez den musika orok, jasaten duten baztertzeaz irakurlea oharreaztea baizik. Ez dakit, egia esan, ez nortzuk ez zenbat diren «Xut» fanfarrekoak, diskan behinik behin Iruñekoak direla besterik ez baita esaten. Baina direnak direla, lan galanta egin dute instrumentuak bateratzen, doinuak egokitzen eta agertzen duten konjuntazio maila hori lortzen. Xirula, dultziña, akordeoia, bonbardinoa, baita bioliñak ere,

elkarrekin ondo uztartzea iritsi dira «Xut»ekoak, eta estridentziarik gabe. Orain baino lehen ere txarangak entzun ditugu, baina ez dut uste honelako armonizazio dotore eta landuz. «Salbatoreko ermitan» doinuaren interpretapena, adibidez; mundiala da, eta Xut-ek bere ahalmenaren neurri ederra ematen du. «Makilari» ere aipatu gabe ezin utzi.

Bere musika fluido eta ebakirik gabearekin, aire berriak dakartzkio talde honek gure txaranga musikari. Gure arteko, Gipuzkoa eta Bizkaiko esan nahi dut, txaranga tradizioari Euskadiko Ekialdeko usarioa erantsiz, abestietan, soinueta, erritmoan. Zerbaitegatik dira 12 doinutatik 10 nafarroakoak, horietatik 7

Luzaidekoak, eta beste bat Iparraldekoa gainera. Gure Ekialdean (Nafarroa, Lapurdi eta Xuberoan) bai baita xirulaz kanpoko beste gauzarik. Ala ez al, dituzue Pastoraletan tronpeta eta tronboia ikusi?

Kutsuak aurkitzen hasi garelarik, bestalde, ezin utzi aipatu gabe Xut fanfarrearengan bandak duen eragin garbia. Tirol kutsua ere hartzen diot zenbait abestitan; ez naiz ni hori dioen bakarra, askori entzuna baitiot. Nere ustez oso ederki datorkio ba. Ez zait batere gaizki iruditzen une batetan gure bideak eta Tirolgoenak elkarren inguru samarretik pasatzea. Arazoa zera da: Xut-ekoek egiten duten bezala sei-zortzi lagun ondo konjuntatzea, erabiltzen dituzten tresnak hain karakteristika ezberdinekoak direnean, batez ere. Hain armonizazio eder bat ez da kasualitatez ateratzen, aurretik lana egon behar.

Hor ari zaigu, bera, oso mantxo bada ere, musikaren arloan beste bide bat agertzen, «Argiako txaranga»ren, Ramuntxo Oskorriren eta Xut fanfarrearen eskuetatik, beste estiloen ondoan bere lekua eskatzen duena. Agintariak berak bezala musikoak ere desmitifikatze lanean, eta badugu hor eskubete lan, zer hoberik herriari bere musika egitera, jendeak berak musika egitera, bultzatzea baino? Txaranga ez da horretarako biderik txarrena, noski. Santomasetan Donostiako alderdi Zaharrean bere instrumentoak joaz ibili zirenek, antolatu zuten jolgorioaz, argi asko utzi zuten. Ihauteriak gainean ditugu eta ea kristorena montatzen dugun.

Eta zer egin behar dugu irratian, pub eta diskotekekin?

ARTASO

bertsolari txapelketa aztertzen (I)

Hamabi urtetako etenak antolaketa mailan sortzen dituen arazo, problema eta gorabeherak ahal zen bezala gainditu ondoren, eman zitzaion hasiera txapelketari. Bertsolariak nolorebait aukeratu beharra omen zegoen eta, horixe, nolorebait egin zen. Horrela, horikusiko genuen Zeberio ordeko edo suplente, gure ustez aurreraxeago ere egon zitekeena. Baina utz dezagun hori, ur iraganak errotarik mugitzen ez duenez gero.

Txapelketa honek, izan duen arrakasta izan behar zuenik ez zuen ematen aurretik. Hori oso konprenikorra da, bestalde, zortzi edo bederatzita bertsolari onenetakoak ez zirela presentatu jakinik. Eta lehen esan dugun aukeratzeko modua hilde, bai bait zerabilen mintxur eta zaputzik bertsolari eta bertsozale batzuren artean. Halabaina, herriaren gogoia, egarria, nahia eragina eta borondatea eragozpen eta oztopo guztien gainetik jaiki da. Eta klarki baieztatua geratu da txapelketak beharrezkoak direla.

Holako probatan eta lehiaketetan izaten den beste problema bat hauxe da. Ahal dela inork ezer galdu gabe, bateonbategi zerbait irabazteko modua egitea. Aurtengo txapelketak hori ere ongi bete duela uste dugu. Izan ere, Azpillaga izan ezik, besteek ezer gutxi galdu dutela deritzagu. Irabazi berriz, nire ustez, askok. Larrañagak, Enbeitak, Etxeberriak, Amurizak zer esanik ez. Baina deskuidoak, okerrak, akatsak eta salbuespenak beti izaten dira eta, merxetakoia eman ez zaionik ere izan dela uste dugu txapelketa honetan. Zeinetaz ari naizen, behar bada, asmatu duzue, baina neri ez dagokit hortaz gehiegi hitzegitea. Poto bat gora-behera bertsoak hor izango dira laster, aztertu nahi dituenarentzat.

Bertsoei berei gagozkielarik, saio onak izan direla esan behar. Muestra modura edo, bakar batzu izendatuko ditugu hemen, gure ustez, izan diren onentsuenetakoak: ARRASATEN, Iraolak Enbaitarekin kantatakoak. Mitxeleak eta Narbaizak egindako saioa. Gar-

mendiak Olentzerori kantatakoak. Gorrotxategik Amurizarekin botatakoak. Azpillagak «Bihar Gabon»-i kantatakoak. Gernikan, Iraolak Gorrotxategiri kantatakoak. Eta batez ere txapelketa osoan izan diren bertso onenetakoak bai Amurizak eta bai Enbeitak e'karrekin kantatakoak. Enbeitak, oinak jarrita botatakoak. Donostian; Enbeitak eta Xanpunek egindako saioa. Amurizak Garmendilarekin (kaiola) egindako saioa. Amurizak Gorrotxategiarekin (gaizki aparkatu) egindako saioa. Azpillagak eta Etxeberriak (sastrea) egindakoak. Larrañagak Xanpuni kantatakoak, batipat azkenekoa. Amurizak aitari kantatakoak. Honen bederatzita puntukoa. Sail honetan bertan Enbeitarenak ere oso onak dira. Eta beste saio asko ere gogoan geratuko direnetakoak direla uste dut nahiz hemen ez aipatu, memorian jasotako batzu baizik ez baitira hauek. Eta esan dudan bezala nire eritz pertsonala.

Bertso salo bikainak izan direla esan behar eta aurreko txapelketekin gonbaratzen badugu, denera jota, askoz hobeak. Lehengo txapelketetan ikusten zen gauza nabarmena aurrenekoetatik azkenekoetara zegoen aldea da. Gaur berdintasun handiagoa dago.

Bertsolariak ugaltu egin dira Euskal Herrian azken urteotan. Gaur, 30etik 40ra izango dira plazan kantatzeko modukoak eta hauen artean goren mailakoak asko, garai guztiak gogoan harturik ere. Lastima denentzat ez dagoela lanik. Baina ez etsi. Lehen ere esana dut bertsolaritzak beste obietibo batzu izan dituela arretan aurreko urteotan eta gauzak asko alda daitezke bertsolaritzak bere burua helburutzat har dezanean.

JURADUA: Behin eta berriro erreplikatu zitzaigun bertso saioetan zehar, epai-mahaiak hartzen zuen erabakia onartu beharko zela gustatu ala ez. Honbesterainoko insistentzia susmagarri gerta zitekeen arren, batekoz beste ondo egon dela esan behar. Halabaina hitsegileren bat izan ote duen gaude. Ni neuretzat sorpresa izugarria izan zen Iraola aurrera ez zela pasatu jakitea, puntuazioan oso aurrera bai genuen. Bihotzak bultzatu ote ginuzen horretara? Litekeena da. Hala beharrez aurrera pasatu ziren beste zortzitatik zazpi asmatu genituen. Baina ez da nire eritzla bakarrik. Bertsozale askok esan zioen Gernikan Iraolari Donostia-

rako txartela irabazi duk. Areago oraindik. Juraduko batek zorionak emanez nire partetik barruan hiltzean esan zion. Dena esateko, esan behar da beste juraduko bat badela aurreneko hamarretan ez zegoela esan zuena. Dena den, garbi jarri nahi nukeena da, eta berriz diot, guztira jota ezin zitekela zuzenago ari. Donostian aurrera zein pasatu hartu zuen erabakiarekin ere bat gatoz eta txapelduna aukeratzearekin ere bai. Epai mahaiari ga'dera batzu zuzendu aurretik haxe esango nitzuke, bertsoak laster publikatuko direla eta bakoitzak azter ditzala, norbaitek zalantzetatik atera nahi balu.

Epai mahaiak zer baloratzen zuen piska bat gogora dezagun:

- Gaiari zehatz heldu, sakondu eta aberastu.
- Saioaren sarrera, segida eta amaiera.
- Neurria, musikaren arabera.
- Potoaz gainera rima aberatsak ala pobreak diren.
- Hizkuntza erabiltzeko eraren edertasuna.

Zer esan nahi du saioaren sarrera, segida eta amaierak gehiago konkretatu gabe?

Neurria nola baloratzen duzue? Musikaren arabera esateak, nire ustez, ez du ezer esan nahi. Badira bertsolariak musikararen arabera silaba bat gehiago edo gutxiago inor asko konturatu gabe sartzen dutenik. Askok egiten ditu bi hiltzen arteko kontraioak. Horrek balio al du? Niretzat ez. Halako bertso moetak, hainbeste silaba lerro bakoitzeko eta kito. Hori da benetako neurria. Beste gauza bat juraduko batzuri ga'detu

nahi niekena haxe da. Zuetako askok puntuaren azken hitza edo rima apuntatzen zenuten. Ez dago arriskurik bi hitz berdinak, hau da, bi rima berdin nahiz esanahi diferentearekin erabili eta pototzat hartzeko? Une honetan gutxienez hiru kaso gogoratzen ditut, nahiz eta hauetako bat txapelketatik kanporakoa izan. Amurizaren azkeneko agurra. Bi aldiz hiltzean esaten du. Hobeto esan behin hiltzean eta beste behin hiltzean, baina belarrirako soinu berdina. Bada, kit hemen polbora inbentatzen ez naitela ari eta juradukoek badakitela honen berri, baina irakurle asko egon daiteke ez jakinean edo dudatan. Eta juraduari bakar bakarrik galdetzen diot ea ez al duen arriskurik ikusten.

Beste kaso bat Enbeitarena da. Aitari kantatuko bertsoetan «baita» bi aldiz esan zuen, baina bakoitzean esanahi desberdinaz. Batean erdarako «también» edo «así mismo» esateko erabili zuen eta bestean kausal modura «delako» edo «da eta» zentzuaz. Hirugarrena Iraolarena da, hain garbia ez bada ere. Gero hitza erabili zuen bi aldiz. Berarekin ez dut honezaz hitzik egin, baina gure ustez batean denborazko

aditzondo edo adberbio bezala erabiltzen du. Bestean berriz interjekzio modura. Exklamaziozko edo harridurazko esaseretan erabiltzen da sarri «gero» euskaraz. Eta horretarakoxe erabili zuen. «Sukarrik banuen gero!» «Egon zaitzez geldid gero, eh!»

Beste galdera bat. Esateko era jatorra diozuenean, zer hartzen duzue kontuan? Esakera jator, joskera bikain eta edertasuna, ala euskara landua eta agian batua erabiltzea ere baloratzen duzue zerbait?

Gaiak: hain gaizki ere ez, baina baudeuden aldrebeskeria batzu. Esate baterako, puntua jartzen zaionean bertsolari bati, galdera bat egin behar zaio eta galdera konkretora gainera. Adibidez oso puntu txarra iruditu zitzaigun Azpillagari Arrasaten jarri zitzaiona

«ALPARGATAK URRATU TA ZAPATARIK EZ»

Nire eritziz puntu honi ez dago ondo erantzuterik. Beste gai bat oso txarra Amuriza eta Gorrotxategiri egokitu zitzaizkien Donostian ATZO TTUNTUN, GAUR TTUNTUN ETA BIHAR ERE TTUNTUN GAITUN GU. Nondik jo? Eta horrelako adibideak, gehiago jar daiteke. Bestalde, egungo Euskal Herriko problematika ikuitzen zuen gai gutxi zen. Askok jartzea ez da ona, baina zertxobait gehiago... Oso egokia eta positiboa iruditu zaiguna, zera da, gaiak eta ofizioak oso motz eta esplikazio haundirik gabe ematea, bertsolariak berak nahi duen aldetik hel diezaion. «OLENTZERO», «BIHAR GABON» e.a.

ZERUKO ARGIAko nire adiskideek neurriak jarri dizkidatenez gero, gaur hemen uzten dut, baina hurrengoan jarraitu behar derrior, izan ere bertsolaritzaren epoka berri baten aurrean gaudelarik, gai inportanteena utzi dut tratatu gabe: ESTILOA. Alor honetan Amurizak, eta behar bada Enbeitak ere, egin duen aportazioa aipatu gabe utzi ezinezkoa da.

RUFINO IRAOLA

postre batzu

Aurreko astean esaten genizuen eta noski, oraindik gure sukaldariak Ingalaterrak aldean eongo direnez ez duqu haien lanik hemen sartuko. Dena dela, haien errezetak ida'zita utzi zizkigutenez aurreko astean bezalaxe hemen dihoazkizue bakarren batzu. Gaurkoan lau postreren errezetak eskaintzen dizkizuegu.

esne fregitua

Sei pertsonentzat litro bat esne, 50 gr. maizena, 50 gr. irin, 200 gr. azukre, limoi azala, bainila, kanela hautsa, lau arraultza, irin piska bat rebozatzeko eta azukrea gainetik botatzeko.

Esnea egosten jarri bainan ez esne dena, piska bat aparte utzi. Aparte utzitako esne piska hori, bainila, kanela hautsa eta limoi azalekin nahastu.

Beste ontzi batetan maizena, irin, eta azukrea jar ezazu eta aurreko nahasketa hura bota iezazozu. Nahasketa guzti honi esne egosia bota eta dena txino batetan pasa. Ondoren sutan jarri eta bost bat minutuz irakiten eduki; kontu izan, erantsi ez dadin beti mugitzen eduki behar duzu.

Krema hau dena fuente batetan jarri; Fuente hori aurrez, ur hotzetan pasata izan behar du. Crema ondo banatu behar duzue fuente osoan. Hozten utzi eta ondoren zuk zeuk nahi duzun hainbat zatitan laukitu.

Azkenik irin eta arraultzatan pasa izatzu eta oliotan frejitu. Zerbitzerakoan gainetik azukrea bota.

arroz esnea ramon zugastiren erara

Esne litro bat, kanela txotxa piska bat, 150 gr. azukre, chanti-

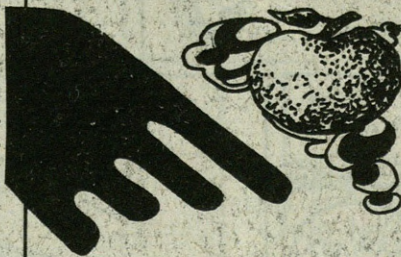
lly eta 75 gr. arroz, behar dituzu.

Esnea eta kanela txotxa sutan jarri. Irakiten hasten zaijunean arroza bota iezazozu. Arroza egosi arte irakiten eduki behar duzu. Ondoren azukrea ere bota behar diozu eta beste pixkatxo batetan, azukrea ongi hartu arte, sutan eduki.

Zerbitzeko unean gainetik kanela bota eta chantillyzko apaingarri batzu jar iezazkiozu. Esne gain horiek oso lagungarri dira arroz esnearentzat.

sagar pastela marrubi kremarekin

Zortzi pertsonentzat 2 kg. errezil sagar, litro bat esne, 450 gr. azukre, 4 arraultza, 8 gorringo, 100 gr. gurin, 1/2 kg. marrubi eta litro erdi bat esnegain behar dituzu.

Sagarrak zuritu, laukitu eta 100 gr. azukre eta gurina bota ondoren erretzen jarri. Erre ondoren ongi lehortu eta «Teefal» molde batetan jarri.

Aparte crema bat prestatu behar duzu. Crema hau egiteko, esnea, arraultzak, gorringoak, eta geratu zaizun azukrea erabiliz aparte, baita ere sagarrak erretzetik geratu zaizkizun azukre eta gurinezko karmeloa ere erabili behar dituzu. Crema hau egin ondoren moldera bota. Labe batetan hiru ordu laurdenez baiño marian egosten eduki.

Beste alde batetik, marrubi zukutuekin, 100 gr. azukre, eta litro erdi bat esnegainez beste crema bat egin beharko duzu.

Pastela zortzi puskatatan jarri, gainetik marrubi crema bota, eta adornu bezala marrubi ale batzu jar diezlekezu.

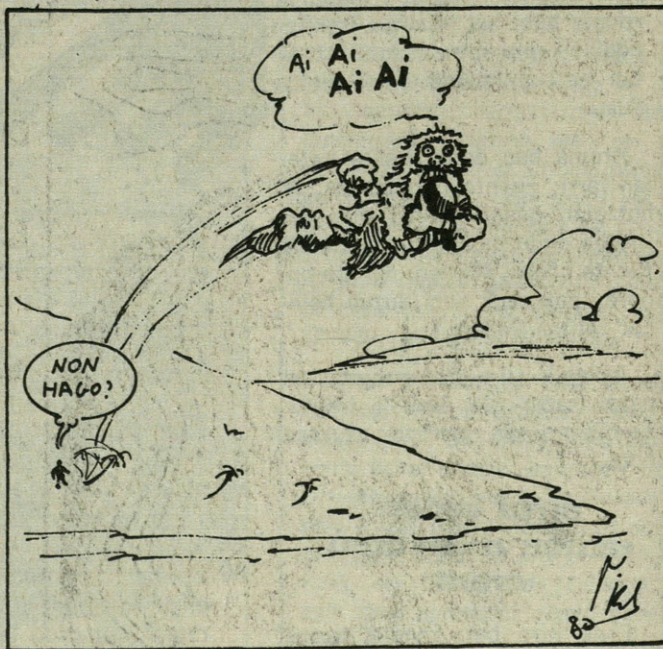
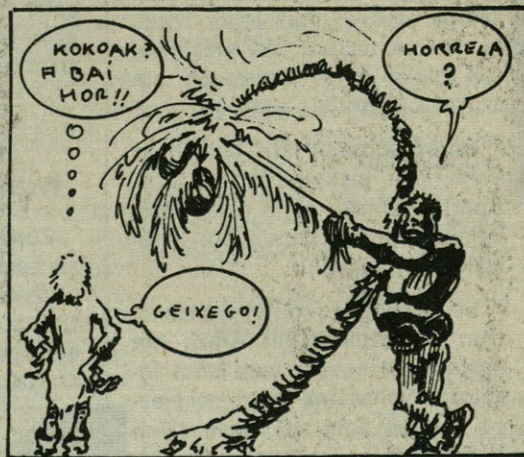
mamia

Bost pertsonentzat litro bat ardi esnea beharko duzu; hontaz aparte gatzagi eta gatz piska bat.

Esnea gatz piska horrekin egosten jarri. Ondoren jateko zerbitu behar duzun ontzietan banatu esne egosi hori, eta hozten utzi 40° tara arte. Temperatura hau oso garrantzizkoa denez termometro bat erabiltzea ez litza-teke ideia txarra izango. Beste naz, esnea tenplatua egon dadila oso kontutan hartu. Bero geratuko balitzaizu oso gaizki mamituko litzaizuke; eta alderantziz, gehiegi hoztuko balitz ez litzateke inoiz mamituko. Horregatik tenperatura neurri hori hartzea da hain garrantzizkoa. Behin tenperatura horretara iritsiz gero, gatzagia (naturala) trapu batetan bildu; esnetan sartu eta eskuz estutu bere zukua esnetara bota dezan. Hau ontzi guztietan egin ondoren, esnea batere mugitu gabe utzi behar duzu. Mugituz gero galdu egingo litzaizuke.

Hotza edo inguru tenperaturan zerbi daiteke. Azukrea aparte zerbitu behar duzu.

(Gatzagi naturalik ez baduzu, farmazietakoa erabil dezakezu bainan ez zaizu bestearekin bezain gozoa izango. Neurria berriz, litro esneko kafe kutxarada txiki bat gatzagi, da.)

ZIRRIKUTUTAN

saiatzen

Oi!, zeinen lotsa nirea!
gau-itzalen azkeneko sugarrak
deiturik nau gauezko hizketan
eta gizagaixo honen indarrak
gauari beldur zaizkio.
Hortik partituriko argiak
—haragizko egunaren bortxaturiko
eutsipen-guneak—
honetan gogorazio ahituta
eta koitadu honek lurrean begiak...

Sentimendu kolektibo-kolorearen
alfertasun koloretsuan
zineztasuna darie malkoei,
eta irrian

—atzetik—

konformagaiztasun bortxatu-etsiaren
itoagiriko gezurra.

Oi!, zein harroputz mihia!
zein laxotasun handia!

Esku artean denbora
—zentzugabeko neurri alua—
eta
ezari-ezarian
detonagailu hilgarria handituz.

Baina
ahalkeria zertan nigan?
Noiz arte nigan ostatu?

Agur

KARLOS SANTISTEBAN

Landaberri Lasarteko ikastolatik bidali dizkigute bertso hauk
eta oso pozik argitara ematen ditugula esan behar gure partetik.
Bagenekien Lasarte-Usurbil aldean zaletasun handiz
ikastolako ikasle batzuek lan horretan jarduten zutela eta horra, azkenik
horien bertsoak gure eskuetara iritsi dira.
Milesker eta berriz ere bidali.

GORA EUSKARA !

Zahar eta gazte, andre ta gizon
goaz zuek agurtzera
festa giroa sortu dezagun
gu kantuz hasiko gera
Gai bat aukeratzeko ere
izandu degu aukera.
hamar bertsotan emango dugu
hizkuntzaren egoera.

2

Euskal Herrian baditugu gaur
bi hizkuntz biak batian
erdera beti gainetik eta
euskera berriz azpian.
Gure mintzaira ateratzeko
hasi gaitezen lanian
bestela erderak sartuko digu
gure euskara lurpian.

3

Euskara degu Euskal Herriko
arbaso zaharren hizkuntza
haiek hil dira pixkanaka ta
gelditu da umezurtza.
Tristuraz eta negar malkotan
eskatzen digu laguntza:
mintza zaitezte denok euskeraz
ta indartu nere ikaskuntza.

4

Ikusten dugu Euskal Herrian
dadukagun diglosia
hori da hizkuntza bat bestearen
gainetikan egotia.
Pena haundia ematen digu
euskera hola ikustiak
mintza gaitezen gure hizkuntzan
ez badegu nahi galtzia.

5

Aiton kezkatu batek lenguan
guri esan zigun hola:
«Erderatiko hitzez josia
daukazute ikastola.
Gazte maiteok badaukazute
euskaldunaren odola
pentsa ezazute gure hizkuntza
arrixku handian dagola.

6

Hemen guztiok esaten degu
gu Euskaldunak gera
baina ez degu ezer mintzatzen
euskaldunaren hizkera.
Alde batera utzi dezagun
gazte guztiok erdera
bai herrian ta bai ikastolan
mintza dezagun euskera.

7

Aspaldi hontan oso nahasturik
omen dabil euskalduna
ez duelako hizkuntzarengan
lehen hainbat leialtasuna.
Izan dezagun herriarengan
kupira ta majtasuna
gure indarrez lortu behar degu
herrian askatasuna.

8

Etsaiak ere gogor dabilta
zaunkaz gure aldamenean
aspaldi xamar jarri gintuzten
horiek bere menpean.
Baina euskera behar bezala
lanean hasten danean
errespetatu beharko gaituzte
GEU izatea lortzean.

9

Parlamentariak Madridera
juan-etorrian dabilta
Euskadi askatuko dutela
hori da betiko hitza.
Promesa asko ekintza gutxi
ta beti erderaz mintza
hemen euskera hiltzen bazaigu
alper alperrik gabiltza.

10

Azken aldean nabaritzen da
zerbaitxoren aldakuntza
eta guztiok eskaini behar
diogu gure laguntza.
Gazteri dana elkartu eta
jaso dezagun goruntza
Gora Euskadi, gora euskera
gora euskaldun hizkuntza.

EGILEAK:

JOSE DAMIAN ILLARRAMENDI
(13 urte)JOSE MARI IZETA
(12 urte)

Lasarteko Ikastola. 8garren maila.

Euskaltzaindiak antolatutako bertsolari txapelketaren
oihartunak oraindik bizirik dirau bertsozaleen bihotzetan. Oraingo honetan,
txapelketa horretan epaimahiko partaide izan zen «IZAZPI»k
jarritako bertsoak dituzue ondoko hauek.

BERTSOLARI TXAPELKETAREN ONDORENAK

1

Bertsolarien txapelketa hau
Euskaltzaindiak jarria,
baina babesa eskeintzearen
hor agertu da herria,
arretaz eta erne jarririk
jendetza izugarria.
Ta joan ginen denok nabaitu
gendun zerbait pozgarria,
bertsolaritzan sortu zaigula
beste molde bat berria.

2

Garai batean bertsolaritza
tabernetan zen ezarri,
baina gerora antzerki eta
plazara zuten ekarri.
Lan hontan aski saia zirenak
Uztapide ta Basarri.
Ta oraingoak haize berri bat
dakarkigula igarri,
ikastetxe ta goi-mailarako
bidean digute jarri.

3

Zerbait berria sentitu zuen
gure bihotzaren suak,
hor entzundako bertso ederrak
ez ziraden berdintsuak.
Sakontasunez harrigarriak
ta pentsakeraz osuak,
esanahiez bete-beteak
gainera doinu gozuak,
molde hontako pitxiak ziren
Amuritzaren bertsoak.

4

Ene Xabier, hire bertsoak
hautsi zigutek hesia,
mintzaira gozo, pixuz betea,
hura bertso-eresia!
Hitz bakoitzean zeramakiten
sakontasun berezia,
ezagun zien ez hengoela
arinkeritan hezia,
txapela ere eraman huan
eta ondo merezia.

5

Beste hamasei partaidieri
nere esker zorionak,
aspaldi hontan urduri eta
gau asko esnai egonak
Igarotako estu-aldiak
ez ziren izango bromak,
jendeak zion: «hauek ez ditut
bertsotan bakarrik onak,
baizik joku bat irabazi ta
galtzen dakiten gizonak».

6

Maila hortara ez dira beti
nahi dutenak iritxi,
asko usteta gero erdia
ezin inun erakutsi.
Gaur zuen bidez bertsolaritzak
ez du irabazi gutxi,
egun gaiztoak igaro behar
nahi badiogu eutsi,
saiaitu gabe bertantxe hiltzen
ezingo diogu utzi.

7

Bertsolaritzak ez du merezi
alde batera uzterik,
ez ote dago ume ttikiei
eskolan erakusterik...?
Guk badakigu berez ez bada
ez daukala ikasterik,
baina akaso piztu liteke
hasiez gero gazterik,
ikastetxetan erakustea
ez nuke nahi besterik.

8

Gure hizkuntza hartu gendunok
bularretikan eranez,
bertsolaritza maiteko degu
nik pentsatutzen dedanez.
Baina laguntza ez da egiten
mingainarekin esanez,
baizik jalaldi ta saiöetan
entzule sutsu izanez,
hola dabiltzen bertsolariei
babes gozoa emanez.

1980-ko Urtarrilaren 12-an

«IZAZPI»

urte iluna, umore iluna

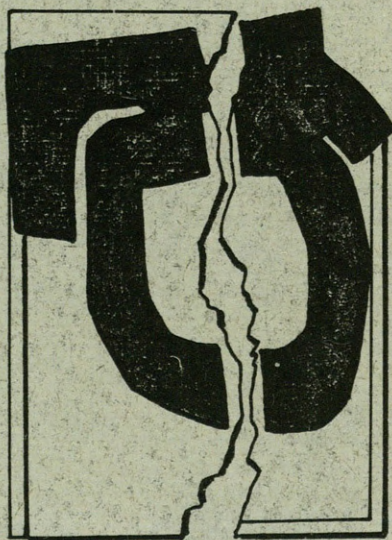
Urte berria umoretsu iritsi zaigu Euskal Herrira. Umore nahiko beltza. Igarleek asmatu duten urtearen parekoa, esaten baitute urte berria beltza izango dela. Mundu osoan izango omen da; baina batez ere Euskal Herrian. Ekonomia ez omen da zuzpurtuko aurten. Gehiago. Dagoen baino gaizkiago geratuko omen da. Tarradellasek ere esan digu laster jaioko den Gobernu Baskongadoak ez duela ezertarako indarrik izango. Biolentzia politikoa gehitu egingo dela uste du anitzek; eta, zer esanik ere ez, langabe aurkitzen direnen lapurretak.

Egoera ilun honen barruan sortutako umorea berdintsua izatea ez da harritzeko gauza.

Urtea jaio berri zegoela, egunkariak bi notizia hauek eman zizkiguten egun berdinean: Bizkaiko Amnistia jestorek milioi bat baino gehiago gastatu zutela iaz polimiliak gartzelatik ateratzen; eta, alboko orrian, polimilien aldekoek esaten zuten Amnistia jestorek sektari zirela eta Estatutoaren aldeko presoekin ez zirela arduratzen.

Egun guttira hauxe irakurtzeko era izan penuen: Amnistiaren alde benetan lan egiten ari direnak Estatutoaren aldekoak direla; eta ez Amnistiaren aldeko jestorak. Olentzaro egunean.

Bizkaiko Herri Batzutan jaio zenaren berri ere urtea jaio berri zegoela jakin nuen. Urte berri egunean,

hain zuzen. Estatutoaren aldekoek, Olentzaro atxakiatzat harturik, iragarri zuten beraiek ez zirela Amnistia osoaren kontra egonda egiten omen da lanik gehien amnistiaren alde. Eta guztiz argi dagoen printzipio marxista hau ikusten ez dutenak inteligentzia guttikoak direla jakin erazi zuten Estatutoaren aldeko Amnistiazaleek.

Hain ziurtasun haundiz esaten den gauza egia esan behar derrior. Eta ni Amnistia osoaren aldeko naizenez, ni tontoa. Hala ez?

JULEN KALZADA

hiztegia

Aholku: Consejo
 Algara: Revuelo
 Argioilar: Abubilla
 Arrago: Crisol
 Artazi: Tijeras
 Baldar: Torpe
 Baldres: Desaseado
 Baliabide: Recurso
 Bart: Anoche
 Belartsu: Pacedero
 Elkar jo: Chocar(-ado)
 Errauts: Ceniza
 Erregaitz: Refractorio
 Esnegain: Nata
 Fardel: Paquete
 Geldo: Pasivo
 Gurin: Mantequilla
 Gurpide: Camino de carros
 Harroputz: Fanfarrón
 Herabe: Tímido
 Igeltsu: Yeso
 Iratzar(tu): Despertar(-ado)
 Izuti: Miedoso
 Kalonje: Canónigo
 Korde: Sentido
 Kutsakor: Contagioso

Laga: Utz
 Lauki(tu): Cuartear (-ado)
 Liskar: Riña
 Lorratz: Estela
 Makur: Malvado
 Mami(tu): Cuajar(-ado)
 Maneia(tu): Condimentar(-ado)
 Marrubi: Fresa
 Mintzura: Discurso
 Miresle: Admirador
 Murko: Ribazo
 Murriz(tu): Despojar(-ado)
 Ohol: Tabla
 Okil: Picatroncos
 Ordain: Pago
 Oroitzapen: Recuerdo
 Orube: Solar
 Sobera: Demasiado
 Surtan: En el fuego
 Uhain: Ola
 Urtzagintza: Fundición
 Usuario: Costumbre
 Xuka(tu): Enjugar(-ado)
 Xume: Humilde
 Zaputz: Terquedad
 Zata: Gomazko oinetako bat
 Zirika: Hostigar

EUSKOTARREN ABERRIA EUKADI DA

EUKADI ES LA PATRIA DE LOS VASCOS.

Inoiz izkutatuko ez den berri hau eman zigun Arana-Goiritar Sabinek.

Araba, Basanafarroa, Bizkaia, Gipuzkoa, Lapurdi, Nafarroa eta Zuberoak, Herri berberaren zati direnez, eta hizkuntza, jite eta usuario berdinak dituztenez, elkarren artean norberaren berezitasunak kontutan hartuz konfederakuntza bat eraikitzeko eskubide osoa dute.

Euskal Herriak bazekien Pirineoz Iparraldetik eta Hegoaldetik zeuden zazpi herrialdeok Euskalerriaz ezaguna zen Herri bakar bat osatzen zutela. Herri bakar bat eta urteetan zehar bakoitzak bere autogobernu erakundeak gorde eta landu dituela.

Bainan Sabinek aurrerago begiratzen zuen. Bigarren Kaslistadaren ondorioak oso gaitzak izan ziren gure Herriarentzat; hegoaldeko herrialdeek beren autogobernu boterea erabat galdu zuten. Sabin gure Herriaren historia aztertzen saiatu zen eta garbi ikusi zuen lehengo zazpi herrialde aske eta independenteak, inongo nazio kontzientziarik ez zuten zazpi erregiotan bilakatu zirela. Are gehiago, beste nazio batzutan murgilduriko erregio batzutan bilakatu zirela.

Bainan euskaldunon arimatan oraindik askatasun gosea nabari zela argi ikusi zuen Sabinek. Ondorioz, bere lana Euskalerriko jende guztiak bere burujabetasunaren alde burruka zezala eragitea zuen; guk beste edozein Herri bazala gure Euskalerria sortzeko eskubidea genuela ikuseraztea; gure Herriarentzat historia berri bat hasia zela eta izen berri bat asmatu zuen, lehenengoz Euskaria eta gero Euskadi.

Horrela, Sabinek gure euskal kontzientzia esnarazi eta euskaldun guztiok geure izakeratik sortzen dugun batasun eder batetan batu gintuen: Euzkadin, euskotarren aberrian.

Sabin, Bizkain jaio eta han bizi izan zenez, euskal nazio kontzientzia berpizten bereziki herrialde hartan jardun zuen. Pertsona horren idatzitako gehienak Bizkairi buruz badira ere Euskalerriko beste herrialde guztiak errespeto osoz hartzen ditu eta bakoitzaren berezitasunak gogoan izaten.

«Porque (ya otras veces lo hemos dicho) los bizkainos no tenemos voto en los asuntos de Navarra, y la voz de consejo, única que en justicia nos compete, sólo nos permite decirles a nuestros hermanos, cuáles son sus derechos y encarcelarlos no se quedan a mitad del camino de la restauración patria, y es seguro que de aquí no pasamos.»

Errespetozko postura hau «Gamazada»n garbi utzi zuen. Haziendako Ministro Gamazo eta Madrilgo Gobernuak Nafarroari Estatu eta Nafarroaren arteko Kontzertuan azaltzen ez zen zerga bat ezarri nahi izan ziotenean errespetoa han azaldu zuen.

Sabinek Nafarrekin bat egin zuen, Nafarroara joan eta Nafarren eskubideen alde mintzatu zuen.

Aldi berean Bizkaitarrei hitz hauk zuzendu zizkien:

«POR LA PATRIA! Bizkainos!»

«Viendo estamos el peligro que amenaza a los nabarros. Y nosotros que somos sus hermanos, ¿hemos de

permanecer indiferentes?

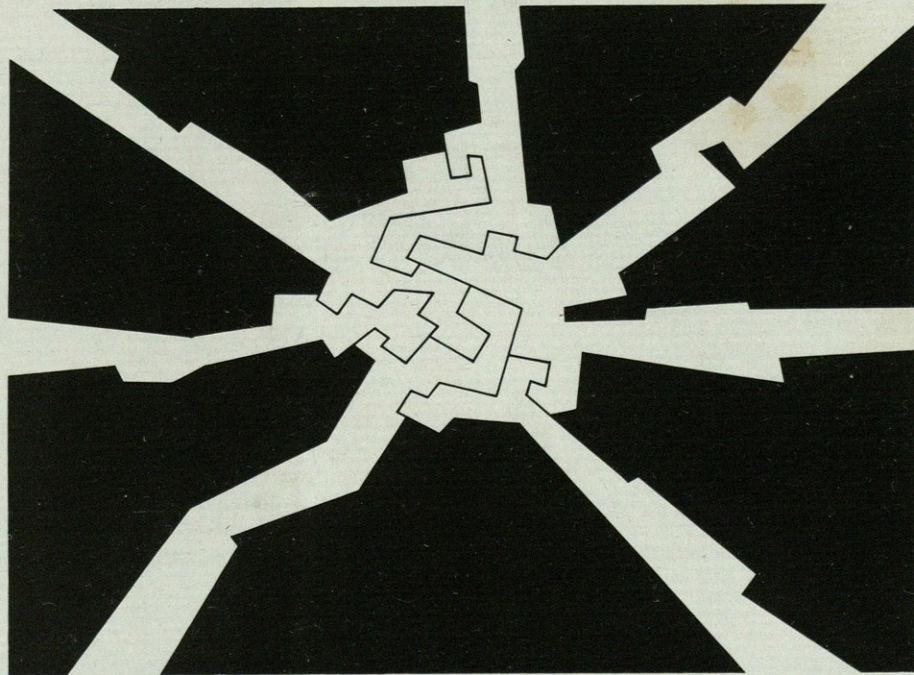
El Gobierno Español ha conseguido aislar a Nabarra, y pretende sujetarla y despojarla. Conoce sobradamente esta máxima: divide y vencerás. Demostraremos los Bizkainos que estamos de parte de Nabarra: que, si unidos nos viere aquel poder, ha de desistir de su empeño.

Los bizkainos saludamos con el más profundo respeto a la Gloriosa Diputación Nabarra, y, al felicitarla calurosamente por su noble firmeza en su justa y patriótica actitud de intransigencia absoluta ante las pretensiones del actual Gobierno Español, ardientemente le suplicamos haga presente a los nabarros nuestra inquebrantable adhesión a su Santa Causa.

Viva Nabarra!

Viva Euskaria unida!»

Euskal Herri osoan zegoen sentimendua jasoz Sabinek ber-sortu zuen aberri hau gaur errealitate bihurtu zaigu. Euzkadiz ezagutzen dugun aberri honek bere historiako alor berri bati hasiera eman behar dio.

«EUSKOTARREN ABERRIA EUKADI DA»

COMISION
PRO-FUNDACION
SABINO ARANA

Arana-Goiri! Far Sabin

Gipuzkoa'ko jakintza bearrak, iraunkor eta etengabeko ardura eskatzen dute. Bereziak eta or-
emenka edatuak izanik, elkar artu ta saillean
egin bearreko lana.

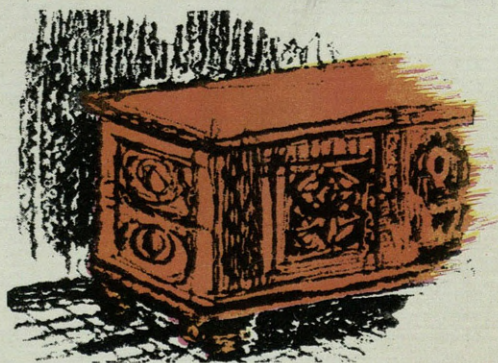
Donosti-Aurrezki-Kutxa'k lortutako etekiñak ez
ditu erabilli oi banakako laguntzan, Gipuzko-
erriaren onerako bai ordea. Zuri Kutxan jarritako
diruak korritua ematen dizu baita orretaz gaiñera
zu, Donosti-Aurrezki-Kutxa'ren bidez ekintza
auetako lankide izentatu ere:

- Miramon'en, Arbide-Dorreak ber-eraiki, Bide-
bietan, "Moneda" izeneko baseria ta Azpeiti'n,
Enparan-jauregia zar-berritu.
- Ateraldi-Argitaraldi-Gipuzko-Bazkunak eta "Dr.
Camino" izeneko jakintza sailak, Idazti argi-
taratzea.
- Donosti'n, arduradun guzientzat irikia dagon,
Dr. Camino Idaztitegia.
- Jakintza-ekiñaldiak, Donostiko Aretoan eta Gi-
puzkoa'ko 17 gela-nagusietan.
- Erti-Erakusketak, Eibar, Donosti ta
Zumai'ko Aretoetan. Gipuzkoa'ko
jakintza-lagundi ta
bazkun askori, lagun-
tza ta babesa.

Jakintza sail
ontan ere

lankide zaitugu, Gipuzko-
erriari lagun egin bai diozu.

**ZU ERE
ONTAN
LAGUNTZAILLE
ZAITUGU**

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**